

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Faktory ovlivňující kriminalitu mládeže

Diplomová práce

Factors influencing the Crime of Youth

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Alena MAREŠOVÁ, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Tereza SLAVÍKOVÁ

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 11. 03. 2022

Bc. Tereza SLAVÍKOVÁ

Poděkování

Děkuji PhDr. Aleně Marešové Ph.D. za odborné a trpělivé vedení práce, vstřícný přístup a poskytování rad.

Mé poděkování patří rovněž odborníkům z města Tábor, kteří mi poskytli cenné informace k provedení empirického šetření.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá faktory ovlivňujícími kriminalitu mládeže a prevencí této kriminality. Cílem práce je zpracovat empirické šetření zaměřené na zjišťování faktorů ovlivňujících kriminalitu současné mládeže, které by mohlo být v budoucnosti využito jako zdroj informací pro profese zabývající se nezletilými pachateli kriminality. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy z oblasti kriminality mládeže a jsou zde popsány jednotlivé faktory ovlivňující kriminalitu mládeže. Dále se práce zabývá charakteristickými rysy delikventního jedince a prevencí, na které se podílí široké spektrum organizací. Empirická část je zaměřena na porovnání současného vývoje kriminality mládeže ve městě Tábor, což bylo uskutečněno pomocí statistik z archivu Policie ČR a řízenými rozhovory s odborníky ve zkoumané lokalitě.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminalita mládeže * mladiství * nezletilí * dítě * delikvence * prevence * rodinné prostředí

ANNOTATION

This diploma thesis deals with the factors influencing juvenile delinquency and the prevention of such delinquency. The aim of this work is to develop an empirical survey aimed at identifying the factors influencing the crime of today's youth, which could be used in the future as a source of information for professions dealing with juvenile delinquents. The theoretical part clarifies the basic concepts of juvenile delinquency and describes the various factors affecting juvenile delinquency. Furthermore, the work deals with the characteristics of the delinquent individual and prevention, in which a wide range of organizations participate. The empirical part is focused on the comparison of the current development of juvenile delinquency in the city of Tábor, which was carried out using statistics from the archives of the Czech Police and guided interviews with experts in the surveyed locality.

KEYWORDS

Juvenile delinquency * adolescence * minors * child * delinquency * prevention * family background

Obsah

Úvod	6
1. Vymezení základních pojmů kriminality mládeže	8
2. Kriminalita mládeže	10
2.1. Znaky kriminality mládeže	11
3. Faktory ovlivňující kriminalitu mládeže	13
3.1. Rodina a rodinné vztahy	14
3.2. Skupiny vrstevníků	16
3.3. Škola	17
3.4. Trávení volného času	18
3.5. Média a sociální sítě	19
4. Charakteristické rysy adolescentního delikventa	22
5. Sociálně deviantní jedinci a predikce jejich vývoje	24
6. Prevence za pomoci lokálních organizací a složek	26
7. Empirická část	29
7.1. Statistická data současného vývoje kriminality v Jihočeském kraji	29
7.2. Statistická data současného vývoje kriminality ve městě Tábor	30
7.3. Řízené rozhovory	31
7.3.1. Výběr respondentů	32
7.3.2. Hypotézy	33
7.3.3. Obsah strukturovaného rozhovoru	34
7.3.4. Řízené rozhovory s odborníky	36
7.3.5. Vyhodnocení a analýza řízených rozhovorů	49
7.4. Souhrnné vyhodnocení dat z empirické části šetření	66
7.4.1. Odpovědi na hypotézy	68
7.4.2. Doporučení	69
Závěr	71
Seznam použité literatury	74
Seznam příloh	79

Úvod

Kriminalita mládeže je velice závažný společenský jev, který již od nepaměti postihuje celou společnost včetně České republiky. Mnohokrát za rok se dočteme z novin nebo vidíme v televizi případy spojené s kriminalitou, kdy jsou pachatelé mladiství občané České republiky. Jsou to právě děti a mladiství, v kterých bychom chtěli vidět naději a dobro další generace, ale velice často se setkáváme spíše s opakem. Akty mládeže odrážejí aktuální problémy celé společnosti. Kriminalita mládeže se vyvíjí také s dnešní moderní dobou. Vyvíjí se její trendy, roste chtíč a mladiství se setkávají s kriminalitou všude kolem nás – v televizi, v seriálech i ve svých rodinách. Současná doba udává trendy, a to i v kriminalitě. Objevují se zde nové formy kriminality jako například kyberkriminalita. To, co se ale ve většině těchto případů nemění, jsou faktory, které ovlivňují chování mladistvých a vedou je k páchání delikvence. Vzhledem k jejich klíčovému postavení ve vztahu ke kriminalitě mládeže budou tyto faktory stěžejní náplní této práce.

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat a popsat podrobně faktory ovlivňující kriminalitu mládeže a určit klíčové prvky prevence. Tato diplomová práce je rozdělena na dvě části.

Úvodní část práce je zaměřena na definování základních pojmů k pochopení celé tematiky. Teoretická část pojednává o faktorech, které aktuálně nejvíce ovlivňují kriminální jednání dětí a mladistvých. Těmito faktory jsou: rodina a její prostředí, skupiny vrstevníků, škola, trávení volného času a v neposlední řadě média a sociální sítě. Jednotlivé faktory jsou dále podrobněji popsány ve svých kapitolách. Dále se práce v této části zabývá rozborem charakteristických rysů adolescentního delikventa a predikci jeho vývoje. Je zde vyčleněna kapitola, v které je popsáno základní dělení prevence kriminality a způsoby uplatňování prevence na různých úrovních.

Stěžejní je část empirická, která je zaměřena na zhodnocení statistik kriminality mládeže v Jihočeském kraji a ve městě Tábor a také v této části práce došlo ke zhotovení otázek. Tyto otázky byly využity pomocí kvalitativní metody,

a to techniky řízeného rozhovoru pokládány odborníkům z města Tábor, kteří se při výkonu své profese zabývají kriminalitou dětí a mládeže nebo aktivitami s tím spojenými. Před uskutečněním řízených rozhovorů byly stanoveny hypotézy, které rozhovor potvrdí nebo vyvrátí. Závěrem práce bude celkové shrnutí tematiky a výsledků získaných pomocí rozhovorů.

1. Vymezení základních pojmů kriminality mládeže

V úvodu této kapitoly vymezím základní pojmy, se kterými následně pracuji a seznámení s jejich významem pomůže čtenáři blíže pochopit zpracovávanou problematiku kriminality mládeže. Za klíčové pojmy považuji: mládež, dítě mladší patnácti let, mladistvý, mladý dospělý a čin jinak trestný. Tyto pojmy lze chápat hned z několika hledisek, a to z hlediska právního, sociologického, trestního práva a kriminologického.

Význam pojmu mládež lze objasnit několika způsoby. V první řadě je tento pojem vymezen v zákoně, dále jej můžeme chápat z pohledu sociologického, ale máme i modernější pojetí mládeže, které se v návaznosti na dnešní dobu a na určitou skupinu mládeže používá ve společnosti. Definici termínů vztahující se ke kriminalitě mládeže nalezneme převážně v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Tento zákon definuje pojem „**mládež**“ jako děti a mladiství. Níže je uvedeno, že za „**dítě mladší patnácti let**“ je považován ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku. V zákoně také nalezneme definici pojmu „**mladistvý**“. Mladistvý se vymezuje jako ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku. V této větě si můžeme všimnout použití slova **provinění**. Toto slovo je používán v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže a nahrazuje termín „trestný čin“, který se používá dle trestního zákoníku pouze pro osoby starší 18 let. Proviněním tedy označujeme protiprávní čin spáchaný mladistvým starším 15 let až po mladistvého, který nedosáhl plnoletosti, tedy do 18 let.¹

Dalším významným pojmem kriminologie je „**mladý dospělý**“. Tento pojem označuje osoby, které již dosáhly věku 18 let, ale dosud nejsou starší 24 let.² Trestní zákon tento termín nezná, avšak nalezneme ho v ustanovení, kdy lze označení mladý dospělý považovat jako jednu z polehčujících okolností

¹ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) v posledním znění

² ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2

„spáchání trestného činu ve věku blízkém věku mladistvých“. Soudní praxe tuto polehčující okolnost ve většině případů přiznává spíše osobám ve věku 18 a 19 let. Všechny tyto pojmy a označení jsou typické pro kriminalitu mládeže a pracuje se s nimi výlučně při řešení této tematiky.

V kriminologii se setkáme v souvislosti s kriminalitou dětí předškolního a mladšího školního věku s pojmem „**čin jinak trestný**“. Tento čin není proviněním z důvodu nízkého věku pachatele, jelikož trestní odpovědnost je v České republice stanovena až od 15. roku věku. Pokud si to povaha trestného činu žádá, lze uložit i výjimečný trest ochrannou výchovou.³

Kriminalita je pojem, který definovalo mnoho autorů. Kriminalitou se obecně rozumí úhrn sociálně škodlivých jevů, které jsou stanoveny v trestních kodexech. Kriminalitou tedy právně označujeme trestné činy. V porovnání s tím, **prekriminalitou** označujeme tzv. činy jinak trestné, kterých se dopouštějí děti před dosažením trestní odpovědnosti a které jsou u osob starších 15 let označovány za provinění a po dovršení 18. roku věku za trestné činy.⁴

Širší pojem, nežli je kriminalita je **delikvence**. Tato práce se bude zabývat juvenilní delikvencí, což je souhrnné označení kriminality mládeže. S touto terminologií se nejčastěji setkáváme při mezinárodním srovnání úrovně, struktury, intenzity či dynamiky kriminality mládeže a při výpočtu tzv. indexu kriminality.⁵

Posledním termínem, který je nutno v rámci práce definovat, jsou **sociálně patologické jevy**, jelikož se jedná o sociální deviace neboli negativní jevy, které mohou zapříčinit kriminalitu. Sociálně patologické jevy jsou závažné a trvalé jevy každé společnosti, a právě mladí lidé jsou často jejich nositeli či rozšiřovateli.⁶

³ GRŮVNA Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5

⁴ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2.

⁵ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, ISBN 978-80-7251-483-0

⁶ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, ISBN 978-80-7251-483-0

2. Kriminalita mládeže

Kriminalita dětí a mládeže představuje jeden z nejzávažnějších společenských problémů dnešní společnosti. Z toho vyplývá, že se s pojmem kriminalita mládeže můžeme setkat v mnoha oborech a odvětvích zkoumání, jako například z hlediska kriminologie, trestního práva, psychologie, pedagogiky, sociologie a dalších vědních oborů. Kriminalita mládeže se nejčastěji vymezuje jako sociálně patologický jev, spočívající v poruše chování a projevující se v neakceptování trestněprávních norem. Poruchy chování v období dětství a dospívání se stanou sociálně patologickými až tehdy, pokud dosáhnou u jedince takového stupně, že u něj dojde k poruše socializace a zároveň jsou charakteristické určitou hromadností výskytu, stabilitou a rozšířeností ve stejných sociálních podmínkách.⁷

Kriminalitu mládeže je třeba chápat jako součást celkové kriminality. V zájmu úplnějšího poznání je posuzována diferencovaně, a to s přihlédnutím ke všem specifickým zvláštnostem dané věkové skupiny pachatelů. S touto kriminalitou souvisejí i některé další negativní jevy. Jde o záškoláctví, požívání alkoholických nápojů, nealkoholovou toxikománii, vandalismus, šikanování atd. Tyto jevy jsou nežádoucí a škodlivé pro zdravý vývoj mladého člověka a zpravidla mohou přerůst i v páchaní kriminality.

Při zkoumání kriminality mládeže je důležité zmínit, že v sobě zahrnuje dvě protichůdné skutečnosti. Na straně jedné vyšší míru tolerance v případě, že pachateli protiprávního jednání jsou duševně nezralé děti, na straně druhé pak obavy především z násilné kriminality páchané mladistvými. Tyto obavy se následně promítají do stále narůstajícího tlaku na represivnější přístup k mladistvým pachatelům.⁸

Specifikem pro kriminalitu mládeže je především to, že je spjata s časově ohraničeným obdobím vývoje mladého člověka a s ním souvisejícími psychickými a sociálními změnami. Dítě či mladistvý se vyvíjí a tvoří se jeho

⁷ MAREŠOVÁ Alena a kol., *Sociálně pedagogické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-34-7

⁸ VÁLKOVÁ, Helena, KUČTA, Josef a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck Praha, 2012. ISBN 978-80-7400-429-2

osobnost, poznává okolní svět kritickými očima i s jeho chybami, navazuje hlubší sociální vazby v přátelství a seznamuje se i s hlubšími city k druhému člověku. Toto všechno může být i příčinou toho, že se mladý člověk setká s kriminalitou.

Co se současné situace kriminality mládeže v ČR u nás týká, ta klesá nebo se pohybuje stále na stejné hranici. Není zde rok od roku žádný drastický vzestup kriminality. Na základě zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2013 můžeme porovnat kriminalitu mládeže v roce 2012 a 2013. Dle získaných údajů víme, že děti mladší patnácti let spáchaly v roce 2013 1286 trestných činů, což je o 177 méně než v roce 2012. Počet trestných činů spáchaných mladistvými v roce 2013 dosáhl 3845 případů, což je o 868 méně než v roce předchozím. Co se ale v případě kriminality mládeže nezmírnilo je násilí, při kterém se delikvent nebojí použít i zbraň. Díky policejním statistikám také můžeme konstatovat, že nejčastěji se jedná o majetkovou kriminalitu, tedy krádeže a vloupání.⁹

2.1. Znak kriminality mládeže

Jelikož je kriminalita mládeže specifickou částí veškeré kriminality ve společnosti, má své typické znaky, které jsou pro ni charakteristické a odlišují ji od kriminality páchané dospělými. Jedním z hlavních znaků neboli rysů kriminality mládeže je **nedostatečná plánovitost přípravy trestného činu**. Mladí delikventi páchají skutky bez promyšlené dlouhodobější přípravy. Jednají spíše náhle a bezmyšlenkovitě, o tom svědčí výběr místa trestného činu, použití nevhodných nástrojů, špatná volba času pro provedení deliktu a špatné zastření či popření stop.

Kriminalita mládeže je také typická tím, že činem je **neadekvátní jednání**. Mladí lidé mají tendenci k radikalismu a řešení spravedlnosti podle sebe, a proto bývá jejich jednání neadekvátní dané situaci. Nezkušenost a nezralost delikventů také souvisí s **neschopností odložit uspokojení potřeb na pozdější dobu**

⁹Tyden.cz článek o kriminalitě mládeže [online]. [cit. 19.9.2021] Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/kriminalita-deti-a-mladistvych-klesa-ale-jsou-brutalnejsi_310589.html

nebo se některých potřeb vzdát. Pachatelé jsou hnáni intuitivním a unáhleným chováním, kdy chtějí co nejrychleji uspokojit své potřeby, ať to „stojí, co to stojí“.

Motiv a pohon těchto činů bývá většinou závist spojená s touhou po módní a dobově **atraktivní věci**. S modernizací doby přibývá materiálních prostředků, kterými disponují už i děti a mladiství. Tyto věci ukazují, z jaké společenské třídy pocházíme a rozdělují společnost i dětské kolektivy. V neposlední řadě musím zmínit i to, že v dnešní době se děti a mladiství setkávají s alkoholem a jinými návykovými látkami ve stále mladším věku. Mladý člověk, který tedy spadne do bludného kruhu neustále potřebuje přísun finančních **prostředků na získání drogy**.¹⁰

Na základě znaků kriminality mládeže můžeme sestavit hlavní rizikové faktory kterými se delikventi z řad dětí a mladistvých vyznačují, a které umožňují vznik a rozšiřování sociálně patologických jevů ve společnosti. Mezi tyto rizikové faktory řadíme:

- Negativní jevy v rodině a v rodinném prostředí
- Nevhodný způsob trávení volného času
- Nedostatečná ochrana (zejména ze strany rodičů) mládeže před závadovými jevy ve společnosti
- Zanedbání výchovy a demoralizující vliv nevhodných životních stylů
- Malá účinnost uplatňovaných sankčních a preventivních opatření
- Negativní jevy způsobené užíváním komunikačních prostředků¹¹

¹⁰ GRIVNA Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5

¹¹ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-483-0

3. Faktory ovlivňující kriminalitu mládeže

Klíčové pro kriminalitu dětí a mládeže jsou faktory nebo takzvané příčiny ovlivňující kriminalitu mládeže. Je velice zajímavé sledovat to, jak všechny faktory, které nám vstoupí do života, mají vliv na formování naší osobnosti, a to už od úplného narození. Řadíme sem jednak faktory, které neovlivníme, jako například rodina, do jaké se narodíme, nebo skutečnost, zda žijeme s nějakým hendikepem či vrozenou nemocí, a současně i faktory, které ovlivnit lze, např. jak se v určité situaci zachováme nebo do jaké skupiny kamarádů zapadneme. To vše může ovlivnit náš další vývoj a životní hodnoty. V publikacích zabývajících se tímto tématem nalezneme převážně rozdělení faktorů na:

- a) Vnitřní („endogenní“) – povaha, osobnost, genetika, vrozené nemoci
- b) Vnější („exogenní“) – vliv rodiny, školy, vrstevníků, médií a sociálních sítí.

Každá z těchto uvedených kategorií pod sebou skrývá nespočet příčin a rizik spojených s delikventním chováním. Člověk se narodí již s nějakými genetickými či vrozenými vzorci chování, které si nese od svých rodičů. V některých případech se narodí na svět jedinec s vrozenou nemocí či poruchou, která bude mít na jeho život a formování osobnosti veliký podíl. Jak se člověk vyvíjí, začne vnímat vlivy a podněty od svých nejbližších, a to od rodiny. Ta formuje člověka od útlého věku až do dospělosti. S vyspíváním se dostane jedinec do školy a bude se potýkat a seznamovat s vrstevníky. Volný čas, zájmové kroužky či také média, to všechno se podepíše na tom, jaký se z jedince stane člověk, a jaké hodnoty bude respektovat.

Zkoumáním vnitřních faktorů se ve větší míře zabývá zahraniční literatura. Ta řadí mezi vnitřní individuální faktory předpovídající budoucí delikvenci především: osobnost, temperament, empatii, impulzivitu a nízkou inteligenci. Mnoho těchto prediktorů je vrozených a získaných pomocí genetické vazby rodiče na dítě. Nízká inteligence, která byla u mladých delikventů prokázána a lze ji i měřit pomocí IQ testů, souvisí podle studií i s nedostatečnou školní

docházkou. ¹² Tato diplomová práce bude zaměřena na vnější vlivy, jako je především rodina, škola, vrstevníci, média a sociální sítě a náplň volného času.

3.1. Rodina a rodinné vztahy

Rodina je prvním sociálním prostředím a systémem, s nímž se dítě setkává, a proto je velice důležité, jaké kvality toto uskupení má. Rodina nás již od dětství učí a seznamuje s tím, jak to na světě chodí, kdo má jaké postavení, jak bychom se měli chovat ve společnosti. Rodina by měla zastávat následující socializační funkce: reprodukční, materiální, výchovnou a emocionální. Rodinné prostředí má pro dítě sloužit jako pevné, bezpečné zázemí. Bohužel ve většině případů kriminality mládeže tomu tak není.

Rodinné prostředí, v kterém jedinec vyrůstá, má již od narození značný vliv na jeho vývoj. Tento vliv je nejsilnější od narození po nástup do základní školy. V tomto období rodina předává dítěti základní hodnoty a normy, které tato rodina ctí, a připravuje jej na společenský život. ¹³ Mnoho výzkumů již dokázalo, že působení vztahu rodiče a dítěte se projevuje již před narozením. Pokud je dítě nechtěné, matka na něj přenáší duševní nepohodu a stres, což po porodu navodí v rodinném prostředí nestabilizované a neklidné klima. Vztah rodičů k dítěti udává další jeho osobnostní vývoj. Rodič předává svému potomkovi kromě dědičných povahových rysů také své zvyky a návyky. ¹⁴

Rodina je tedy v mnoha odborných publikacích považována za hlavního činitele tedy hlavní faktor, jehož selhání či pochybení vede ke kriminalitě mládeže. V případě kriminality dětí a mládeže ale dochází v rodinném prostředí

¹² FARRINGTON, David P., Brandon C. WELSH. *Saving Children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective Interventions*, [online]. Oxford University Press, Incorporated, 2006. [cit.23.2.2022]. ISBN 978-0-19-530409-1. Dostupné z ProQuest Ebook Central: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/nattlebooks/detail.action?docID=415741>

¹³ MORAVCOVÁ, Eva, PODANÁ, Zuzana, BURIÁNEK, Jiří a kol. *Delikvence mládeže*. Praha/Kroměříž: TRITON, 2015, 232 s. ISBN 978-80-7387-860-3.

¹⁴ GRIVNA Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019 ISBN 978-80-7598-554-5

k narušení a ovlivnění dítěte negativním směrem. Těmito negativními vlivy v rodině mohou být:

- dysfunkční rodina (nezájem a lhostejnost ze strany rodičů o dítě a jeho potřeby, žádná disciplína v rodině, ukázka špatného vzoru chování)
- styl výchovy v rodině (na jedné straně lhostejnost versus náročný a kontrolující autoritářský styl výchovy)
- rozklad či neúplnost rodiny (rozvod rodičů a následná střídavá péče či život jen s jedním rodičem)
- nedostatečný vznik vzájemných vazeb mezi rodiči a dětmi
- nechtěné dítě a s tím spojené negativní vztahy k dítěti (jedná se o pohlavní zneužívání, nepřiměřené trestání dětí, kruté zacházení, negativní vlivy a chování rodičů alkoholiků nebo narkomanů apod.)
- úmrtí jednoho z rodičů, tragické, náhlé úmrtí obou rodičů
- nezaměstnanost jednoho z rodičů nebo obou rodičů
- nekompetentnost ve výchovné rodičovské roli
- nízká vzdělanostní úroveň rodičů, hodnotově a sociálně chudé výchovné klima, uzavřenost vůči širším sociálně-kulturním vztahům, symbolům, hodnotám
- pobyt jednoho z rodičů ve vězení¹⁵

Současně s dobou se vyvíjí i rysy a trendy současné rodiny, tedy rodiny v 21. století. Podle statistik víme, že současné rodiny mají jedno nebo dvě děti. Dochází k narušení vazeb mezi rodiči a prarodiči. Důvodem narušení vazeb mezi mládeží a jejich rodiči či prarodiči spočívá ve vzájemném nepochopení generací. Věkový rozdíl mezi dítětem a rodičem či prarodičem začíná být čím dál tím větší, tudíž roste i propast mezi předchozími dvěma generacemi, které žily a vyrůstaly v jiné společnosti a nedokážou pochopit dnešní problémy a trendy doby. Skladba rodiny se nyní také odlišuje. Roste počet neúplných rodin, kdy dítě vyrůstá jen s jedním rodičem, obvykle s matkou samoživitelkou.

¹⁵ ČERNÍKOVÁ Vratislava. Problémy mládeže – Pedagogická orientace. *Ochranná výchova u mladistvých pachatelů trestných činů*. [online]. 2002, č. 1, s. 99-112. [cit. 20.1.2022]. ISSN 1211-4669. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/8271>

Negativním jevem v rodině se v posledních letech ukazuje být snížený dohled nad dětmi, s čímž souvisí i ztráta autority rodičů a také zvýšení finančních možností a poskytnutí moderních technologií dětem již od předškolního věku.¹⁶

3.2. Skupiny vrstevníků

Ve věku dospívání a adolescence se jedinci obvykle vzdálí více rodině, je to období vzdoru autoritám (rodičům, učitelům), a děti více tíhnou k vrstevníkům. Právě v pubertálním věku, zhruba od 12 let do 17 let, se mládež stane součástí nějaké party a je nejvíce náchylná k propadnutí kriminálnímu životu a s ním spojenými aktivitami, např. užívání drog.

Vrstevnické party a subkultury jsou pro rizikovou mládež daleko důležitější než pro mládež vyrůstající v stabilním rodinném prostředí. Nároky na konformitu ve vrstevnické skupině mládeže jsou obvykle vyšší než ve všech jiných skupinách. Zahrnují nejen způsob vyjadřování, ale i úpravu zevnějšku, druh preferované hudby, způsob chování k opačnému pohlaví, postoj ke škole, k rodičům, k práci, penězům, sexualitě, ke kouření, k drogám, alkoholu apod. Některé party jsou k delikventní činnosti přivedeny tím, že tráví volný čas v hernách, na diskotékách a přestane se jim dostávat prostředků na tyto činnosti, popř. na drogy. Začnou si je opatřovat drobnými krádežemi, které postupně mohou přejít na organizované akce napojené na překupníky.

Kriminalita mládeže je velice často páchaná ve skupinách a partách. Možných důvodů, proč se členové party dostávají ke kriminální činnosti, je několik: vymknout se běžným mechanismům sociální kontroly, přítomnost nudy, nedostatek finančních prostředků na alkohol, drogy, gambling atd., nebo jen prostá snaha předvést se před kamarády a být „cool“.

S působením skupin vrstevníků na delikvenci také souvisí existence mládežnických hnutí, klubů, organizací a různých uskupení. Ty byly zprvu založeny se záměrem organizovat volný čas mládeže a chránit je před

¹⁶ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-483-0

negativními jevy. Postupem času se, ale právě tyto uskupení staly skvělým prostředkem páchaní delikvence. Dochází zde ke střetu dětí s podobným zájmem, kdy organizace zde slouží jen jako místo, kde se vrstevnické party mohou setkávat. Členství v nějakém spolku může adolescentům sloužit také jen jako záminka a krytí jejich delikventního chování před rodiči. Fenomémem dnešní doby je tedy v tomto ohledu i členství v různých sektách, kde může být sebedestrukční a deviantní chování součástí přijímacího rituálu.¹⁷

3.3. Škola

Vedle rodiny má i škola a její prostředí velký vliv na utváření osobnosti mladého člověka. Dítě se ve škole setkává s jinými autoritami a vzory, než byli rodiče. Dítě ve škole ovlivňuje mnoho podnětů, ať je to třídní učitel či jiný učitel, kolektiv, organizace práce ve škole, výchovná úroveň, vyučovací a vzdělávací práce ve škole.

U pachatelů trestných činů, provinění a činu jinak trestného se v mnoha případech zjistí nízká úroveň vzdělání. Dítě není dostatečně motivované k učení ze strany rodičů, potažmo starších sourozenců. Tudíž vzdělání nevěnuje velkou pozornost a opakuje chyby rodičů. Tyto děti jsou v třídních kolektivech většinou problémové, jsou vůdci šikany či do kolektivu vůbec nezapadají a straní se mu. Veliký problém je také to, že děti žijí v prostředí, kde jsou školní autority a vzdělání zpochybňovány. Dítě si tedy neuvědomuje, jak důležité vzdělání je.

Dalším problémem ve školním prostředí může být špatné zapojení dítěte do kolektivu. To může být způsobeno jeho příslušností k sociálně-ekonomické vrstvě, chronickou nemocí, různým tělesným postižením apod. Pokud toto učitel včas nepostřehne, spolužáci dítě nechávají v ústraní. V obdobném postavení jsou i mnozí jedináčci, kteří jsou neobratní ve styku se svými vrstevníky. Tyto děti chtějí být spolužáky oceňovány, a proto je často uplácejí dary (berou doma peníze, cenné věci, kradou) nebo se dostávají do vlivu dominantních dětí.¹⁸

¹⁷ MUNCIE, John. *Youth&Crime*. 3.vyd. Londýn: SAGE, 2009. ISBN 978-1-84787-432-0

¹⁸ FIRSTOVÁ Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0

S problémy ve školním prostředí se také pojí problematika šikany a záškoláctví, kdy jedno s druhým souvisí. V dnešní době je šikana stále víc rozšířená a s ní i kyberšikana. Jeden pohled na šikanu je ten, že dítě vyrůstající ve špatné rodině, kde je v roli oběti, pak ve školním prostředí ve většině případů vystupuje v roli pachatele šikany. V opačném případě může být dítě z patologického rodinného prostředí, kde se potýkal s kriminalitou, i v roli oběti šikany. To může vést k záškoláctví a stranění se kolektivu a následnému páchání trestné činnosti.

3.4. Trávení volného času

Trávení volného času velice úzce souvisí s předchozími faktory. Děti a mladiství mají více volného času než dospělí, a tak se způsob trávení tohoto času odráží na jejich osobnostech a vztazích. Volný čas sám o sobě není faktorem kriminality mládeže. Do této role se dostává ve chvíli, pokud je využíván negativním směrem, kdy dítě nedokáže, nechce nebo neví, jak má smysluplně tento čas trávit. V tomto případě je pak volný čas chápán jako ideální příležitost k páchání delikvence.¹⁹

Vše tedy začíná u rodičů, je důležité vést děti již od útlého věku k zájmům a koníčkům a ukázat jim, jak efektivně lze trávit volný čas. Rodiče tímto dítěti ukážou jeho možnosti a směr, jakým se může vydat. U delikventních dětí obvykle tento zájem rodičů chybí. Děti nejsou vedeny k žádným koníčkům, a ani nevidí žádné zájmy u svých rodičů. Tyto děti mají nadbytek volného času a setkávají se velice často s pocitem nudy, který zahánějí „poflakováním se“ a unáhlenými nápady se svými vrstevníky, aniž by si uvědomovaly následky svého chování. Z pocitu nudy a nenaplnění volného času vzniká nejvíce případů v souvislosti s delikvencí mládeže. Mladiství se také rychleji dostanou k alkoholu a měkkým drogám právě díky pocitu nudy, který chtějí změnit. Náplní volného času je třeba věnovat větší pozornost především ze strany rodičů. Pokud rodiče v této úloze selhávají, další, kdo by měl dítě motivovat, je třídní učitel nebo jiný pedagog ze školního prostředí. V České republice existují i školní kroužky, které

¹⁹ ŠÚRYOVÁ Eva, *Kriminalita mládeže*, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2003. ISNB 80-8054-305-4

nejsou tak finančně náročné a dávají možnost každému využít volný čas. Dětem a mladistvým ze sociálně slabších rodin nabízejí program střediska volnočasových aktivit nebo nízkoprahová zařízení. Tato centra fungují na principu neziskových organizací a nabízejí zdarma své služby. Pomáhají dětem a mladým s řešením obtížných životních situací, pořádají aktivity mající preventivní charakter a organizují nejrůznější výlety, exkurze a besedy. Nejdůležitější je ale jejich každodenní činnost. Děti a mladí lidé zde mohou trávit volný čas a účastnit se zájmových kroužků.

Závažným problémem současné doby a dospívající generace je, že se trávení volného času přesunulo z „poflakování venku“ na internet a jeho platformy. To bylo také zapříčiněno pandemickou situací ve světě, a především u nás v České republice, kdy se školní docházka přesunula do online formy. Více volného času tráveného především doma vedla k nárůstu jiných druhů kriminality, a to kyberšikany, kybergroomingu apod. Těmto aktuálním problémům spojených s delikvencí mládeže a médií a sociálními sítěmi se bude autor věnovat podrobněji v následující kapitole Média a sociální sítě.

Celkově lze konstatovat, že volný čas delikventní mládeže je špatně strukturován a že za mnohými excesy v jejich chování je skrytá potřeba překonání nudy a naplnění přebytečného času. Prevence ze strany škol a jiných organizací a subjektů by se měla zaměřit právě na tuto složku, která je klíčová. Děti, které efektivně naplňují volný čas, mají koníčky, připravují se do školy, nejsou vystaveny častému pocitu nudy, a v důsledku toho nejsou ve většině případů aktéry kriminálních činů mládeže.

3.5. Média a sociální sítě

Posledním problémem a rizikovým faktorem spojeným s kriminalitou mládeže je vliv médií a jejich stále atraktivnější součástí, sociálních sítí. Vliv médií a sociálních sítí se díky moderní době jeví být čím dál větším problémem. Média jsou jedním z komponentů širšího pojetí kultury (vedle životního stylu, morálky, mezilidských vztahů, působení rodiny, působení školy a vědy). Na straně jedné televize a internet obohacují lidský život, poskytují nepřestavitelné množství

informací, zpřístupňují kulturní a estetické zážitky, které by jinak nebyly dosažitelné. Na straně druhé jsou s nimi spojené i záporné efekty, kupříkladu jejich užívání vede ke „ztrátě“ času, který by mohl být vyplněn smysluplněji, tlumí duševní a tělesnou aktivitu člověka a celkově vede k jeho pasivitě.²⁰

Televizní násilí také podporuje sklony k násilí, ukazuje metody vykonávání násilných činů, učí způsobům, jak se vyhnout odpovědnost za ně, stimuluje spojení mezi krutostí a sexem, snižuje práh emoční citlivosti dítěte, omezuje jeho schopnost uvědomovat si reálně následky svého chování a zvyšuje výskyt psychických traumat v populaci. Bylo provedeno mnoho studií s tematikou vlivu médií na kriminalitu mládeže a většina se shoduje na tom, že násilné chování je chováním naučeným, protože jsme-li postaveni do situace, kdy se máme nějak zachovat, obvykle sáhneme do repertoáru předem připravených modelů. Je známo, že agresivní jedinci mají tento repertoár obvykle velmi chudý, s převahou násilných řešení. Dítě nezůstává u pouhého pozorování, ale pozorované chování později napodobuje, přehrává ve fantazii a vnáší do dětských her. Je-li trénink těchto reakcí velmi intenzivní, k čemuž dochází především při hraní počítačových her, může se dokonce reakce na určitý podnět natolik zautomatizovat, že vzniká nebezpečí automatické násilné reakce bez vědomé kontroly v reálných situacích. Média také velice často prezentují zločince a pachatele trestných činů jako oběti trestní justice. V dítěti tedy vzbuzují pocit chápání činů zločince a mohou v něm vidět až vzor. Není novou informací, že filmové předlohy slouží a budou sloužit i nadále jako inspirace pro skutečné činy. Zlepšení kriminality také nepomáhá ani to, že média velice často zesměšňují autority bojující proti kriminalitě.²¹

S médii a sociálními sítěmi souvisí nárůst mravnostní kriminality v kyberprostoru, např. posílání fotek přes Instagram a následné vydírání atd. Reakcí na stále zvyšující se kriminalitu je i velice aktuální návrh Ministerstva vnitra ČR na novou koncepci policie k boji proti trestné činnosti v kyberprostoru,

²⁰ ŠTĚCHOVÁ, Markéta a Kazimír VEČERKA, *Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. ISBN 978-80-7338-140-0

²¹ MATOUŠEK Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ, *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*, Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8

kteřou Vláda schválila dne 23. 2. 2022. Jedná se o dokument, který definuje nutná opatření do roku 2025, která mají pomoci v boji s kyberkriminalitou. Zahrnuje také například platební podvody, mravnostní trestní činy, vydírání, násilné projevy či legalizaci výnosů z trestné činnosti na dark webu.²² Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2020 uvádí zajímavý údaj, a to až 1 287 registrovaných počítačových trestných činů v roce 2020, kdy s 9 % podílem zde mají zastoupení skutky spáchané mládeží.²³

²² Mvcr.cz článek: o nové koncepci k potírání trestných činů v kyberprostoru. [online]. [cit.23.2.2022] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ucinnejsi-boj-proti-internetove-kriminalite-policie-ma-novou-koncepci-k-potirani-trestnych-cinu-v-kyberprostoru.aspx>

²³ SCHEINOST Miroslav, a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2020*. [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021. [cit. 10.1.2022] ISBN 978-80-7338-196-7. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/a_iksp.html

4. Charakteristické rysy adolescentního delikventa

Adolescentní delikventi jsou specifická skupina mezi delikventy a řadí se k nim specifické rysy neboli profil mladistvého delikventa, který souvisí s rizikovým chováním. Pro lepší prevenci v oblasti kriminality dětí a mládeže je dobré znát charakteristické rysy delikventa, což je nezbytně nutné i pro včasné odhalení důležitých příčin anebo pro určení možného postupu vývinu delikventního chování. Porozumění profilu delikventa napomáhá objasnit podstatu problému a následné působení nápravných mechanismů. Tyto informace mohou být klíčové pro prevenci, a tím mají možnost aktivně ovlivňovat proces nápravy.²⁴

Jako jeden z rysů se uvádí rizikové chování, které bývá předzvěst delikvence. Za rizikové chování lze označit chování vybočující z norem a společensky zavedeného chování. V určité míře se rizikové chování objevuje u většiny dětí v pubescenci, tedy mezi 11.- 15. rokem života. Děti objevují pití alkoholu, kouření marihuany nebo záškoláctví. Existuje řada studií, která dokazují přímý vztah mezi pitím alkoholu a delikvencí. Bohužel zrovna konzumace alkoholu je v České republice běžný jev. Děti se dostávají do prvního kontaktu s alkoholem podle Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (**ESPAD 2015**), již ve věku kolem 12 let, kdy tento věk rok od roku klesá.²⁵ U užívání měkkých drog, a to především konopí (kanabis), byla dle statistik prokázána souvislost s delikvencí mladistvých. Mnoho forem rizikového chování pramení ze špatného rodinného prostředí. V rodině, kde má dítě horší vztahy s rodiči, nezískává od nich dostatečnou pozornost a podporu, je větší pravděpodobnost, že dítě zkusí marihuanu. Může to být pro něj forma osvobození od rodinných problémů, těžkých událostí nebo vyjádření vzdoru rodičům. Všechny rizikové faktory spolu souvisí. Dítě nejprve začne zkoušet pití alkoholu, přes svoji vrstevnickou partu se dostane k marihuaně, a toto užívání úzce souvisí se záškoláctvím a následnou delikvencí, ve které spatřuje další

²⁴ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávní aspekty trestné činnosti mládeže*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-371-1.

²⁵ Asociace.org: Asociace nestátních organizací: článek: *Alkohol a děti*, [online]. [cit. 10.1.2022]. Dostupné z: <https://www.asociace.org/alkohol-a-deti/>

formu zábavy nebo způsob obstarání si finančních prostředků na návykové látky. V těžších případech se jedinec může i do věku 18 let setkat s tvrdými drogami.²⁶

Charakteristické rysy mohou u mladistvých také souviset s jejich osobností, a tudíž i s tím, zda mají poruchu osobnosti. Rozlišujeme několik typů osobností mladistvých delikventů. Jedním z nich jsou socializovaní delikventi, kteří netrpí citovou poruchou, ale delikventy se stali díky sociálnímu kontextu, kde si osvojili kriminální praktiky a hodnoty.

Neurotičtí delikventi oproti předchozímu typu trpí jistou mírou porušení jejich osobnosti a vnímání světa okolo nich. Spáchání trestného činu u nich pramení z neurotického nutkání a jde většinou o krádeže a majetkovou trestnou činnost. Další mladiství jsou již více zasaženi poruchou osobnosti, a to psychotičtí delikventi. Jejich čin bývá podrobně naplánován s cílem ublížit a uškodit. Posledním typem jsou sociopatičtí delikventi. U nich je charakteristická egocentrická osobnost a velice nízká míra empatie a pocitu viny.²⁷

Způsob páchaní trestné činnosti mládeže je věkem pachatele určován jeho vývojem, zkušenostmi a vlastnostmi. V tomto směru se mezi adolescentními delikventy objevují podobné rysy chování, které jsou například:

- Pochází se sociálně slabší rodiny
- Dysfunkčnost rodiny
- Špatný školní prospěch a docházka
- Žádné koníčky a záliby
- Setkání se s kriminalitou v rodinném prostředí nebo u vrstevníků
- chování mladistvých pachatele se vyznačuje neúměrnou tvrdostí, která se projevuje devastací, ničením předmět a znehodnocením zařízení²⁸

²⁶ MORAVCOVÁ, Eva, PODANÁ, Zuzana, BURIÁNEK, Jiří a kol. *Delikvence mládeže*. Praha/Kroměříž: TRITON, 2015, 232 s. ISBN 978-80-7387-860-3.

²⁷ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávní aspekty trestné činnosti mládeže*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-371-1.

²⁸ MÜHLPACHR, Pavel. *Sociopatologie pro sociální pracovníky*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-069-2.

5. Sociálně deviantní jedinci a predikce jejich vývoje

Predikce kriminálního chování lze v dnešní době vzhledem k poznatkům o vzniku kriminálního chování mládeže, které máme k dispozici, předpovídat se značnou pravděpodobností a velkým předstihem. Existuje několik studií ohledně predikce vývoje kriminality u jedince. Tyto studie ale nejsou komplexní, jelikož berou v úvahu pouze několik proměnných, např. pracují pouze s osobnostními predispozicemi a rysy jedince, ale už nezahrnují míru vlivu jedince nebo jeho vztahu s vrstevníky a rodinného zázemí. Predikce vývoje dítěte ke kriminalitě obsahuje jistá rizika. Jedním příkladem rizika by mohla být situace, kdy by učitel znal výsledky šetření predikce kriminálního chování u jeho žáků, a zjistil by, že u třech žáků se značně vyšší pravděpodobnost budoucího kriminálního chování než u zbývajících žáků. Díky získaným informacím by se mohlo chování učitele změnit negativním směrem. Učitel by mohl být více kritický a přecitlivělý k chování jedinců a mohl by přísněji postihovat jejich delikty proti školnímu řádu. Toto jednání by mohlo mít za následek zvýšení pravděpodobnosti delikventního chování jedinců v budoucnu. Pokud by tato informace byla poskytnuta i rodinám delikventních ohrožených dětí, mohla by se míra ohrožení dítěte zvýšit. Výsledek šetření by mohl rodiče, který byl již dříve proti dítěti zaujatý či neangažovaný na osudu dítěte, utvrdit v jeho názoru a následně se projevit v jeho nevhodném chování. Ve výsledku šetření by pak spatřoval i odůvodnění svého nepříznivého chování k dítěti. Sdělení informace o pravděpodobném vyšším riziku budoucí kriminality u jedince v bydlišti či blízkém okolí by mohlo vést k negativnímu působení. Jakákoli nežádoucí věc, která by se v bydlišti, okolí stala, by byla přisuzována již na předem označenému jedinci.²⁹

Predikce delikventního chování je nelehká, protože je zcela závislá na hodnocení chování jedince, které se ale v dětství a dospívání může zcela měnit a mohou se utužit vymezené osobnostní rysy a názory. Kriminální kariéry chování mladistvých delikventů ukazují, že pouhá část z nich se již v dětství chovala způsobem, podle kterého šlo předvídat delikventní chování v budoucnu.

²⁹ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

U jiných mladistvých se antisociální chování projeví naopak znenadání. Delikventní chování je v průběhu dospívání ovlivňováno a určováno dle okolností, příležitostí, což souvisí úzce s faktory kriminality mládeže. Situace, které dítě svedou ke kriminálnímu chování, je však těžké předpovídat. Může se jednat o smrt rodiče, šikanu ve školním prostředí apod. Je logické, že nejlepší predikce poskytují nástroje, které v sobě skrývají minulé situační vlivy a osobnostní dispozice jedince.³⁰

Je v zájmu celé společnosti, rodiny dítěte i dítěte samotného, aby byla možná budoucí kriminalita předpovězena a zjištěna včas, a co nejdříve byly učiněny kroky k jejímu vymizení. Čím déle zásah přijde, tím méně je účinný. Škody, které osoba může v budoucnosti napáchat, jsou velice vysoké a pro společnost škodlivé. Ať už máme na mysli škody na majetku, újmy na zdraví nebo hrazení rozsáhlého vyšetřování. Predikci a prevencí by měla společnost odhalit nejvíce těchto případů, aby došlo k minimalizaci a poklesu páčání kriminality.³¹

Důkazem, že všechny postupy při predikci a následné prevenci spolu souvisí je tvrzení podle Matouška: *„Je triviální skutečností, že bez korektní predikce se nedá dělat náležitá primární prevence, bez primární prevence nemže být budován integrovaný systém všech druhů prevence, bez systému prevence se nedá aspirovat na snížení úrovně kriminality a bez zvrácení nepříznivých trendů nebude mít občan pocit, že samosprávné a státní organizace dělají, co dělat mají“*³² toto tvrzení shrnuje komplexní pohled na predikci kriminálního chování.

³⁰ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8

³¹ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8

³² MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8

6. Prevence za pomoci lokálních organizací a složek

Nesmírně důležité místo v boji proti kriminalitě mládeže zaujímá prevence, která si klade za cíl předcházet výskytu a šíření sociálně patologických jevů. V užším smyslu prevenci kriminality můžeme definovat jako soubor nejrůznějších aktivit mimo trestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího menšení.³³ Český právní systém a odborníci na kriminalitu mládeže zastávají názor, že je efektivnější kriminalitě předcházet než pachatele po spáchání pouze trestat. Předcházení kriminality je v současné době věnována velká pozornost. Cílem je vytvořit efektivní preventivní programy a zachytit problém již v zárodku. Preventivní programy fungují na principu systémové koordinace, kdy je důležitá spolupráce na všech třech úrovních: republikové, krajské a městské (regionální). V České republice vznikl před několika lety systém včasné intervence. Je to způsob práce a komunikace v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a mládeže (OSPOD) a prevence kriminality. Celý systém funguje na principu koordinované spolupráce sociálních, zdravotních, justičních a školských orgánů, Policie ČR, městské policie a nestátních organizací ve spolupráci s dalšími partnery.³⁴ Jelikož je systém prevence kriminality mládeže složitý, pro potřeby této práce si rozdělíme prevenci dle dvou nejpoužívanějších schémat.

Prevence podle okruhu adresátů:

1. Primární prevence – se zaměřuje na ovlivňování hodnot a formování osobnosti od dětského věku až do mladé dospělosti. U primární prevence je tedy podstatné rodinné zázemí, škola a sociální prostředí jedince. Lze sem zahrnout i výchovné a vzdělávací aktivity a trávení volného času.
2. Sekundární prevence – svou pozornost směřuje již konkrétně na rizikové děti a mládež. Rizikovou mládeží se myslí ty osoby, u kterých je zvýšená

³³ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, 113 s. ISBN 978-80-7251-483-0

³⁴ ŠTĚCHOVÁ, Markéta a VEČERKA, Kazimír. *Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. ISBN 978-80-7338-140-0

pravděpodobnost sociálně patologických jevů, záškoláctví, kriminality, drogové závislosti a vandalismu.

3. Terciální prevence – je poslední stupeň prevence a jedná se o předcházení kriminální recidivě. Mladí lidé se trestné činnosti již jednou dopustili a zde se jedná o zabránění opakování trestné činnosti.³⁵

Prevence podle obsahového zaměření:

1. Sociální prevence – je zaměřena na osobu pachatele a na modifikaci příčin kriminality. K tomuto druhu prevence lze užít nejrůznější opatření spadající pod sociální politiku. Na mysli jsou opatření směřující na rodinu, vzdělávání anebo výchovu. Za nejvýznamnější prostředek sociální prevence se označuje výchova dětí v rodinách a následná výchova ve školách.
2. Situační prevence – se zabývá již přímo páchanou kriminalitou, která je chápána jako výslednice příležitostí a motivací pachatele. Vychází ze skutečností, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitém místě a za určitých okolností. V rámci této prevence se nutná snaha o snížení rizika a o zvýšení samotné námahy, která je spojená se spácháním daného typu trestného činu. Situační prevence je nejefektivnější v případě majetkové trestné činnosti.
3. Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů – pod tento druh prevence spadá zejména bezpečné chování, zaměřené na různé kriminogenní situace a psychickou připravenost ohrožených osob.³⁶

K prevenci dochází na několika úrovních, a to: meziresortní, resortní a místní úrovni. Meziresortní úroveň má za úkol vytváření preventivní politiky a koordinaci preventivních činností. Pro koordinaci je zřízen Republikový výbor pro prevenci kriminality, který mimo jiné předkládá Vládě České republiky Strategii prevence kriminality a schvaluje žádosti o dotace v rámci Programu prevence kriminality.

³⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002, 231 s. ISBN 80-86473-08-2.

³⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana, Marcela MOULISOVÁ, *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha, Armex, 2004. ISBN 978-80-7251-248-5

Resortní úroveň zaštitují již konkrétní ministerstva.³⁷ Hlavním aktérem je zde Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které ve spolupráci s dalšími ministerstvy zpracovává Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže, nyní je aktuální na období 2019–2027. Jelikož je na vzestupu kyberkriminalita, dbá se i na její prevenci. O tu se stará především Národní úřad kybernetické a informační bezpečnosti, který šíří povědomí online kurzy určené pro různé věkové skupiny dětí a mladistvých. Jednou z nejkompexnějších aktivit prevence kyberkriminalita je také projekt Ministerstva vnitra, Policie ČR a sdružení CZ.NIC, a to Projekt Kraje pro bezpečný internet³⁸ Na místní úrovni prevence je důležitá úzká spolupráce věcně dotčených subjektů – škol, školských poradenských zařízení, zákonných zástupců, nestátních neziskových organizací pracujících s dětmi a mládeží, Orgánů sociálně právní ochrany dítěte (dále OSPOD), Policie ČR, vysokých škol a dalších. Občané jsou nejvíce seznámeni s touto úrovní prevence, která je uskutečňována besedami a schůzkami odborníků s dětmi ve školách a dalších zařízeních, exkurzemi v nestátních neziskových organizacích, informováním občanů a sportovními či jinými aktivitami spojenými s prevencí.³⁹ Místní prevenci může také pomoci vybudování Středisek výchovné péče do všech větších měst. Tyto střediska poskytují všestrannou preventivní speciální pedagogickou péči a psychologickou pomoc dětem s rizikem a s projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji. Střediska poskytují podporu v problémech jako např. vztahové problémy s vrstevníky či rodiči, záškoláctví, krádeže, agresivita, šikana a další. Hlavním cílem u těchto středisek je předcházet vzniku a rozvoji nežádoucích projevů chování dětí a dospívajících.⁴⁰

³⁷ Prevencekriminality.cz: informační portál o prevenci kriminality [online]. [cit.25.1.2021]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

³⁸ Mvcr.cz: webový portál ministerstva vnitra [online]. [cit.25.1.2021] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=22176120&doctype=ART>

³⁹ Msmt.cz: *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027*. Praha [online]. [cit.10.12.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>

⁴⁰ Tisková zpráva městského úřadu v Táboře: *o otevření Střediska výchovné péče* [online]. [cit.21.2.2022]. Dostupné z: <https://www.taborcz.eu/v-tabore-bylo-otvoreno-stredisko-vychovne-pece/d-73428>

7. Empirická část

7.1. Statistická data současného vývoje kriminality v Jihočeském kraji

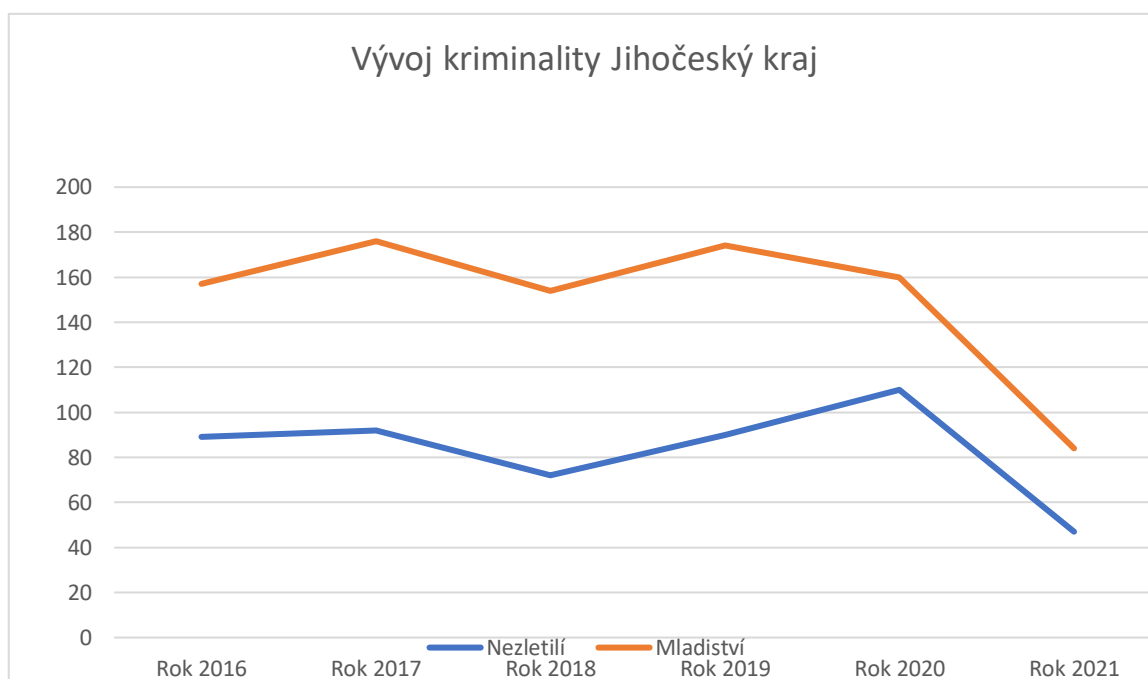
Vývoj kriminality nezletilých a mladistvých v Jihočeském kraji od roku 2016 do roku 2020 můžeme zhodnotit jako mírně vzrůstající. Nejvyšší kriminalita byla v tomto součtu právě zaznamenána v roce 2020, a to konkrétně 270 spáchaných skutků. Naopak nejnižší zaznamenaná kriminalita v tomto období byla v roce 2018, kdy bylo v jihočeském kraji zaznamenáno 226 případů kriminality mládeže. V roce 2021 přišel mírný pokles kriminality, což je vzhledem k pandemické situaci covid-19 pochopitelné. Česká republika zavedla mnoho opatření, která dětem a mladistvým neumožnila chodit společně do školy a trávit venku ve více lidech volný čas. Mimo školy byla uzavřena i mnohá jiná komunitní střediska a centra pro děti a mládež. Dá se tedy konstatovat, že lockdown omezil či odstranil tradiční způsoby identifikace dětí vystavených riziku. Svou činnost pozastavily i výchovné ústavy pro mladistvé delikventy, což zvýšilo pravděpodobnost, že tito delikventi v rizikových demografických skupinách získají či založí místní gangy.⁴¹

Ze statistik zveřejněných na webových stránkách Policie ČR vyčteme, že každý rok více skutků spáchají mladiství, což je k jejich věku více pravděpodobné. Mladistvým je podle zákona č. 218/2003 Sb. trestně odpovědná osoba, které v případě spáchání trestné činnosti neboli provinění lze uložit: výchovná opatření, ochranná opatření nebo trestní opatření.⁴²

⁴¹ Institut pro kriminologii a sociální prevenci. *Dokumenty OSN k dopadům pandemie covid-19 na kriminalitu.*, [online]. Praha 2021. [cit.25.1.2022] ISBN 978-80-7338-191-2. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/a_iksp.html

⁴² Zákon č. 218/2003 Sb., *o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)* v posledním znění

Dle druhu trestného činu vidíme, že u kriminality mládeže převládají ostatní, majetková, mravnostní provinění, násilná kriminalita a krádeže. Statistiky zaznamenávají větší nárůst násilné a mravnostní kriminality za poslední dva roky, kdy oproti v roce 2016 dominovala majetková kriminalita a drobné krádeže. Pro přiblížení pod ostatní kriminalitu, která je každý rok zaznamenána ve vysokém počtu, řadíme činy jako je: výtržnictví, poškození cizí věci – sprejerství, požáry apod.

Zdroj: Autor

7.2. Statistická data současného vývoje kriminality ve městě Tábor

Kriminalita nezletilých a mladistvých ve městě Tábor po celkovém součtu od roku 2016 až po současná data z roku 2021 zaznamenává nárůst. V porovnání s ostatními okresními městy jihočeského kraje se Tábor pohybuje v počtu kriminality nezletilých a mladistvých na druhém místě za Českými Budějovicemi, což odpovídá i poměru počtu obyvatel okresních měst Jihočeského kraje.

Z tabulky (viz níže) vyplývá, že největší nárůst kriminality byl zaznamenán v roce 2020 a to 236 skutků, což je oproti roku 2016 znatelný rozdíl,

jelikož v roce 2016 bylo celkově spácháno 123 skutků. Kriminalita dětí a mládeže tedy od roku 2016 roste, mírný propad byl zaznamenán v roce 2019 a to 195 případů. Pro úplné porovnání také musíme vzít v potaz, že data uváděná za rok 2021 nejsou zde zcela kompletní a jsou zde uváděná data, která byla známá do listopadu roku 2021. Doposud bylo zjištěno za rok 2021 152 případů kriminality mládeže v okrese Tábor.

Tabulka je přehledně členěna a pachatel je zde dále dělen na: nezletilý a mladistvý. Skutky jsou zde děleny na trestné činy a přestupky. Lze tedy shrnout, že ze skutků zde převládají přestupky. Přestupek dle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, definujeme jako společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.⁴³

okres TÁBOR													
		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
		trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky
pachatel	nezletilý	14	51	21	48	18	77	15	70	21	63	5	56
	mladistvý	24	34	21	30	40	65	35	75	54	98	18	73

Obvodní Oddělení TÁBOR													
		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
		trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky	trestný čin	přestupky
pachatel	nezletilý	9	35	12	33	8	65	7	45	15	44	0	36
	mladistvý	12	11	14	19	30	41	17	50	38	72	9	47

Zdroj: Interní zdroje poskytnuté Obvodním oddělením Policie ČR Tábor

7.3. Řízené rozhovory

Pro sběr informací jsem zvolila kvalitativní šetření, a to řízený rozhovor. Pro uskutečnění této techniky jsem si dopředu stanovila okruhy otázek, z nichž jsem vytvořila konkrétní otázky, které jsem při rozhovoru kladla respondentům a následně s nimi konzultovala odpovědi. Základním znakem řízených rozhovorů je přímá interakce mezi autorem a respondentem. Oproti dotazníkovému šetření je tato metoda považována za podrobnější, a to z hlediska odpovědi respondentů, které bývají více rozsáhlé nežli u dotazníků.

⁴³ Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich v posledním znění

Cílem rozhovorů bylo získat bližší informace od odborníků z oblasti kriminality mládeže o struktuře kriminality dětí a mládeže ve městě Tábor, a jejich osobní zkušenosti z praxe v této oblasti. Na začátku jsem si také stanovila hypotézy, které budou v návaznosti na řízené rozhovory potvrzeny nebo nepotvrzeny.

Analýza byla zaměřena na město Tábor. Město Tábor bylo vybráno jako vzorek pro šetření, protože se jedná o rodné město autora, tudíž zná dobře chod a strukturu města a mohu zde promítnou i své osobní zkušenosti a poznatky ke kriminalitě mládeže. Pro bližší seznámení s městem, Tábor je okresní město, které se nachází v Jihočeském kraji, přibližně 50 km od Českých Budějovic. Žije zde přibližně 34 tisíc obyvatel, což znamená, že se jedná o druhé největší město v kraji. Dle dostupné statistiky k 31. 12. 2020 bylo věkové složení osob ve městě Tábor následující:

- 0-14 let – 5 090 obyvatel, z toho 2 622 muži a 2 468 ženy
- 15-64 let – 21 538 obyvatel, z toho 10 672 muži a 10 866 ženy
- 65 let a více – 7 491 obyvatel, z toho 3 198 muži a 4 293 ženy⁴⁴

Z této statistiky můžeme odvodit, že dětí a mladistvých je ve městě Tábor zhruba 8 000. Z hlediska národnostní struktury zde byli zaznamenáni při posledním sčítání Češi, Slováci, Romové, Ukrajinci, Vietnamci a Rumuni.

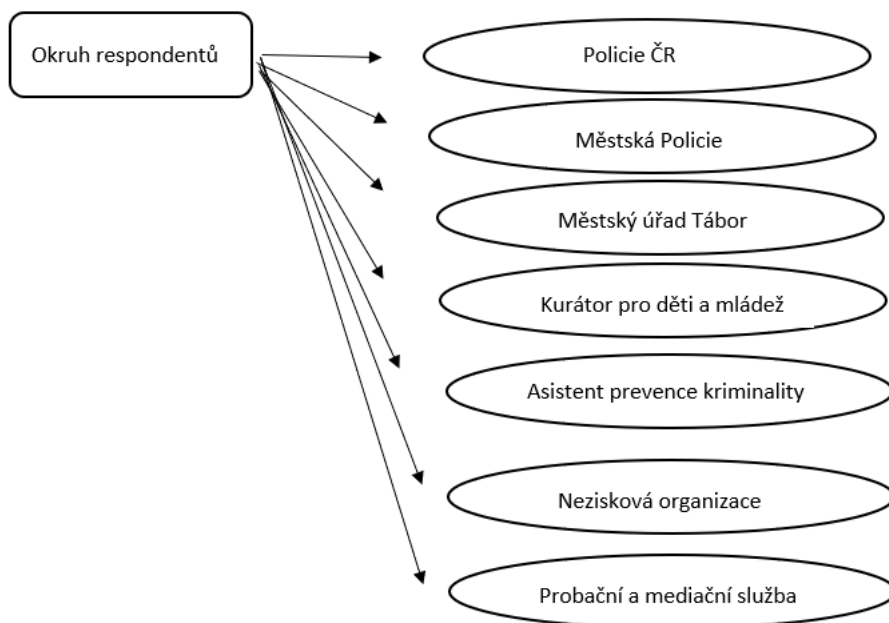
Jedná se o velice prosperující město v mnoha oblastech jako je ekonomika, sociální zabezpečení, turismus, gastronomie apod. Kvůli své velikosti je město Tábor, ale také na druhém místě v počtu kriminálních skutků dětí a mladistvých.

7.3.1. Výběr respondentů

K získání dat pro empirickou část práce, tedy pro řízené rozhovory, byli vybráni odborníci a lidé, kteří se s problematikou kriminality dětí a mládeže a s jejím řešením setkávají každý den. Snahou bylo získat informace z praxe přímo od odborníků, vyvodit z toho ucelený závěr a potvrdit či vyvrátit mnou stanovené hypotézy k problematice.

⁴⁴ Regiony.kurzy.cz: informační kanál, statistika – stav obyvatel Tábor [online]. [cit.10.12.2021]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/tabor-okres-tabor/stats/>

Cílem bylo získat rozhovory od odborníků z nejrůznějších oborů, kteří při své praxi pracují s konkrétními případy kriminality dětí a mládeže, a rovněž se i osobně setkávají s delikventy. Před uskutečněním řízených rozhovorů jsem si stanovila okruh osob z různých oborů, které bych oslovila. Okruh respondentů činil sedm oblastí, z nichž měli být vybráni potenciální respondenti. Pro účely této diplomové práce bylo nakonec získáno pět respondentů.

Zdroj: Autor

7.3.2. Hypotézy

Před uskutečněním rozhovorů byly stanoveny hypotézy, které budou odpověďmi respondentů buďto potvrzeny, nebo vyvráceny.

Hypotéza č. 1

Kriminalita dětí a mládeže ve městě Tábor má tendenci v posledních 5 letech růst – mírný nárůst kriminality dětí a mládeže.

Hypotéza č. 2

Mladiství delikventi budou spíše ze sociálně slabších rodin, kde rodiče tolik nedohlíží na školní docházku a prospěch dítěte, a dítě není motivováno ve volném čase dělat nějaký koníček nebo sport.

Hypotéza č.3

Hlavní příčiny kriminality dětí a mládeže budou rodinné prostředí a vliv vrstevníků.

7.3.3. Obsah strukturovaného rozhovoru

1. Jaká je Vaše úloha v oblasti kriminality mládeže v městě Tábor?
(profese, zaměření)
2. Jak byste zhodnotil/a vývoj kriminality dětí do 15 let a mládeže v posledních 5 letech ve městě Tábor? (nárůst x pokles, druhy kriminality
a sociálně patologického chování, zastoupení chlapců, děvčat)
3. Vyjmenujte Vám známé příčiny (faktory) kriminality mládeže v Táboře.
Se kterými z nich jste se setkal/a osobně?
4. Jak byste popsal rodinné zázemí, ze kterého pochází Vám známí nezletilí delikventi? (stabilní x nestabilní, drogové závislosti, kriminalita v rodině, sociálně vyloučená lokalita, místní honorace)
5. Do jaké míry je podle Vás ovlivněno delikventní chování Vám známých nezletilých vrstevníků? Páchají kriminalitu spíše ve skupině spolu se svými vrstevníky, či ve dvojici, jsou členy gangu? Víte něco o působení gangů mládeže ve městě – kolik jich je, kde působí, jejich skladbu (dětí, mladiství, napojení na dospělé osoby), porušení zákona, kterého se dopouštějí apod.?)

6. Jaké problémy řeší místní školy ve vztahu k nezletilým delikventům? (znalosti, vztahy se spolužáky, učiteli, rodiči, povinnosti spojené se školou, docházka atd.)

7. Co víte o náplni volného času nezletilých delikventů? (po škole, o víkendech). Jaké mají zájmy, koníčky? (sportovní, hudební, přijatelné, nepřijatelné)

8. V čem jsou, podle Vašeho názoru, ovlivněni youtubery, informacemi na sociálních sítích apod. Jakých oblastí se to týká – vztahu s rodiči, učiteli, policií, s vrstevníky, módy, výtržnictví a dalších problémových aktivit...

9. Na jaké úrovni je podle Vás prevence v oblasti kriminality mládeže v Táboře? Podílíte se Vy nebo Vaše organizace na preventivních aktivitách, akcích? Jakých a jak? Jak hodnotíte jejich účinnost?

10. V roce 2020 se v médiích objevila informace o existenci dětských gangů ve městě Tábor. Zaznamenal/a jste tento problém? Víte, jak byl dále řešen? Podílel/a jste se na jeho řešení?
Jak byste ho řešil Vy?

7.3.4. Řízené rozhovory s odborníky

Respondent č.1

por. Tomáš Vacula Dis. - komisař – v oblasti kriminality dětí a mládeže

1. Moje úloha je preventivní a represivní. Působím jako komisař odboru obecné kriminality neboli OOK (operativec). Na starost mám mravnost mládeže, kde působím přes 3 roky.
2. Nárůst. Jednoznačně. Trošku možná i eskalace k horšímu, jelikož se v poslední době setkáváme s více násilnými a mravnostními trestnými činy. Nedá se to přesně říct, jde to ruku v ruce. Možná bych uvedl, že mravnostních je drobně míň (pohlavní zneužití apod.), ale je to každopádně nárůst, a to, jak u mladistvých, tak i nezletilých.
Nezletilí využívají, že nejsou trestně odpovědní. A to je prostě problém.
Mladiství, ti už to mají horší, ty už mohou být trestně stíhaní. Mají obvinění, zápis.
U nezletilých to (administrativní) kolečko proběhne také, akorát že se případ odloží.
3. Rodina, a trávení volného času poflakováním, vzhledem k nynější zdravotní situaci spojené s covidem a uzavíráním škol.
Jednoznačně také internet.
4. Spíše nestabilní. Drogy ne – maximálně marihuana.
Ve městě Tábor je více delikventů z romských rodin, nedá se říct, že je to drtivá většina, ale převládají delikventi z těchto rodin.
5. V určitém věku jsou nezletilý náchylnější k ovlivnění vrstevníky k páčání nějakého protiprávního činu.
Zaznamenáváme oba případy jak samostatně, tak i ve skupině.
6. Do škol jezdíme také, ale to je spíš práce tiskového mluvčího. Ten si dělá semináře a je v kontaktu s řediteli škol.

Pokud nezletilí ve škole spáchají nějaký čin jinak trestný (šikana, krádež apod.), škola nás kontaktuje. Dojedeme za ředitelem, vyžádáme si nějaké zprávy ze školy, což musí být součástí spisu. Škola nám poskytne kontakt na rodiče. Policie se může s nezletilými bavit, ale musí o tom vyrozumět rodiče (povinnost ze zákona).

Ve škole tito delikventi bývají známý. Ví se o nich.

Většinou to jsou spíše problémoví žáci. (Špatné známky, docházka, chování)

V poslední době, kdy byla zavřená škola z důvodu pandemie covid-19, řešíme také případy bezproblémových žáků, kteří souloží ve 13-14 letech, kdy těmito činy zabývají volný čas.

7. Spíše nemají koníčky. Tráví volný čas ve skupince venku, poflakují se, jsou společně na sociálních sítích.
8. Ano, focení nahých fotek na internet, kyberšikana apod. Mnoho mladých holek si fotí nahé fotky, pošlou přítelovi ten fotky dále použije jako prostředek k vydírání či šikaně dívky.
Tyto případy jsou více na vzestupu, souvisí to s dnešní moderní dobou se sociálními sítěmi.
9. Policie ČR, hovořím za náš útvar, se podílí na prevenci. Prevenci zařizuje spíše tiskový mluvčí. Školy chodí na filmy (V síti), osvěta ve škole ohledně kyberšikany, bezpečného chování na internetu.
10. Gangy – skupina dětí, která se poflakovala. Nebyl to žádný gang. Gang je specifické označení, tato skupina nesplňovala tato skupiny rysy a znaky gangu. Spíše bylo toto téma atraktivní pro novináře a ti z toho udělali Táborské gangy, vymysleli toto označení. Tito delikventi páchali kriminalitu i sami, ale spíše ve stálé skupině. Jednalo se ve většině případů o loupežná přepadení vrstevníků. Nebylo ale výjimkou přepadnout ve skupině o větší síle i starší osobu. Členové skupiny byli obvykle posilněni alkoholem a také trávou. Složení skupiny bych popsal

tak, že jeden kluk byl v roli, kdy si on sám spíše hrál na „kápa“, hlavního vůdce této skupiny. Ostatním členům bylo do věku 15 let. (teď jsou již mnozí z nich mladiství), ale v té době nebyli trestně stíhaní, protože byli nezletilí. Věk členů byl tedy zhruba 13-14 let. Jeden z nich byl v době působení „gangu“ mladistvý. Tento mladík se i mimo skupinu dopouštěl majetkové trestné činnosti. Jelikož byl mladistvý, byl poslán za své činy do výkonu trestu, což byla výstraha pro ostatní členy a skupina se začala rozpadat. Členy skupiny jsem vyslyšel já společně s kolegou a byl přizván i OSPOD. Na popud tohoto problému byla v Táboře vytvořena dvě místa Asistenta prevence kriminality, což je v kompetenci městské policie. Vylepšil se kamerový systém instalováním nových kamer do problémových lokalit.

Respondent č.2

Erik Kováč – Asistent prevence kriminality Tábor

1. Pracuji již rok a půl na pozici Asistenta prevence kriminality v Táboře. Na pozici jsme začínali dva asistenti já a můj bratr, který později skončil. Mojí úlohou jako asistenta je především osvěta a komunikace s mladými lidmi na ulicích.
2. Spíše nárůst, ale dle mého záleží na ročním období, a to jak v počtu trestných činů, tak i v každém ročním období se vyskytují jiné druhy kriminality.
V létě je kriminalita větší než v zimě a na podzim.
Co se druhu týče převládá v Táboře mezi mladistvými spíše majetková.
3. Sociální zázemí – odvíjí se od toho rodina, drogy alkohol a útěcha ve společnosti.
4. To je velice individuální. Ano, v Táboře převládají spíše mladí delikventi ze sociálně slabších rodin. Najdou se ale i případy, kdy řešíme a bavíme se s mladistvými z vyšší vrstvy, kteří páchají kriminalitu spíše kvůli zajímavosti.

5. Řekl bych, že spíše ve skupinkách a partách. Ve skupině mají větší odvahu
a více si dovolí, a jde také o to se před vrstevníky předvést.
6. Vše spolu souvisí, tedy i kriminalita se školou. Děti bývají záškoláci a lajdáci.
7. Koníčky nemají. Tráví volný čas především poflakováním se po ulicích v partách svých vrstevníků. Nemají žádný pevný řád.
Romské děti a sociálně slabší také navštěvují nízkoprahovou organizaci Cheiron, kde tráví volný čas. Z mých osobních zkušeností bych ale tyto organizace vyhodnotil jako negativní. Záměr je zde dobrý, ale já i spousta mých známých se zde spojili v party a v návaznosti na to se dostali například k drogám.
8. Vidí jinak realitu. Televize, YouTube apod. - zde vidí samé násilí, střelčky, a to je dle mě může negativně ovlivňovat.
9. Na prevenci se já jako asistent významně podílím a lidé z Tábora si to velice chválí. Preventivně procházím já se strážníkem městské policie problémové lokality v Táboře, jako je autobusové a vlakové nádraží, k nim přilehlé haly, Husovo náměstí a okolí Jordánu.
S mladistvými, které potkáme venku, hovoříme a celkově jde o osvětu a prevenci.
10. Ano, problém jsem zaznamenal. Jednalo se o skupinku pěti a více nezletilých a mladistvých, kteří se shromažďovali venku a neměli co dělat. Začalo to tím, že byli drzí na lidi, kteří kolem nich procházeli. Dále to eskalovalo, více si dovolovali a přepadli své vrstevníky i starší osoby. Jednalo se tedy o pár menších loupežných přepadení.
Spíše se zde jednalo o vandalství.
Problém se vyřešil tak nějak i sám, jelikož začala zima a neshromažďovali se venku. Někteří z nich dostali zápis a někteří jsou v dětském domově. Město tento problém řešilo a reagovalo na něj právě tím, že vznikly zde pozice Asistenta prevence kriminality.

Respondent č.3

Mgr. Jana Hrdličková – kurátorka pro děti a mládež Tábor

1. Pracuji na OSPOD MěÚ Tábor jako kurátorka pro děti a mládež.

Celkem tu jsme 3 kurátorky pro děti a mládež a rozdělení je dle obvodů, tzn. podle trvalého bydliště nezletilého klienta. Pracujeme s nezletilými dětmi převážně:

- s výchovnými problémy – ve škole, mimo školu a doma (záškoláctví, nevhodné chování, agresivita, nerespektování autorit a rodičů apod.)
- dopouštějícími se protiprávního jednání, přestupků, činů jinak trestných, trestných činů

Kurátor pro děti a mládež je sociální pracovník OSPOD a řídí se Zákonem o sociálně právní ochraně dětí. Jeho úlohou je tedy zajišťovat ochranu dítěte před nepříznivým vývojem (tudíž i tím, aby se nedopouštěl nějakého protiprávního jednání a nepodílel se tedy na kriminalitě mládeže).

2. V poslední době dochází k určitému zvýšení kriminality nezletilých dětí, věková hranice dle mého názoru bohužel klesá. Statistické údaje může poskytnout spíše Policie ČR, OO Tábor, SKPV Tábor.

Pokud jde o druh kriminality...je to různé, ale stoupá více agresivita. V roce 2020–2021 bylo řešeno více činů jinak trestných a přečinů, kdy došlo k napadení jiných osob, dětí ...projednávalo bylo více těchto skutků a řešeny byly tzv. dětské gangy.

Zastoupení je větší u chlapců, přesto bylo řešeno i dost dívek, které se dopustily přestupku či trestního jednání, kdy se objevila i celkem velká agresivita. V roce 2021–2022 – řešeno též více skutků pohlavního zneužití (mezi nezletilými)

V období COVID – 19 se bohužel objevilo problémové chování související s docházkou do školy (nezletilí si „zvykli“ do školy nechodit – někdy to ale také souvisí s psychickými problémy, které přinesla tato doba.

3. Viz výše. Ovlivněno je to v současné době i touto pandemickou dobou, jinak obecně je to uvolněností společnosti, kdy rodiče nejsou schopni nastavit pravidla a hranice.

Z jedné strany je to nezájem rodičů, rodiče jsou buď pracovně vytíženi nebo mají své zájmy a s dětmi tráví méně času. Děti tráví čas často u počítače

Pro děti také občas chybí vzory (hlavně u romské menšiny...kdy např. rodiče nepracují nebo pracují pouze „na černo“ a pobírají sociální dávky, nedodržují pravidla)

4. Zde se vyskytuje vše výše vámi zmíněné.... není to vždy pouze nestabilní rodinné zázemí a neutěšené podmínky v rodině. V podstatě se nic nezměnilo, je to stejné jako dříve u kriminality mládeže, jen nyní si mládež ještě více „dovolí“, nemá zábrany, nerespektuje pravidla apod, protože vidí, že se vlastně nic moc neděje, že se jim zase tolik moc nemůže stát apod.

Do výchovného ústavu také není možné dítě jen tak lehce umístit, vždy je upřednostňováno rodinné prostředí.

5. Delikventního jednání se dopouštějí většinou ve skupině, pokaždé je to skupina trochu jiná, pokaždé je tam různě účastníků, ale ti „známí“ tam zůstávají.

V roce 2020 se začalo v Táboře mluvit o možnosti dětských gangů. Toto řešeno městem...zde tohle řešila jakási skupina.

6. Školy si čím dál více stěžují na nevhodné, někdy až agresivní jednání žáků, jak k ostatním spolužákům, tak ale i k pedagogům. Dále

na neomluvenou absenci či absenci podezřele omluvenou, souvisí to i s nespoluprací rodičů se školou.

7. Ve většině případů mnoho zájmů kromě počítače a poflakování se venku s kamarády tito nemají.
8. Nemohu určit. Ale je fakt, že celé je toto ovlivněno dobou, jakousi uvolněností a představou „demokracie“, kdy vše je dovoleno.
9. Prevence prováděna různými NNO, preventivní akce v současné době mnoho nejsou, existuje zde však spousta NNO, kde by měla být poskytována dětem různá péče a sociální služba, která by měla ovlivňovat jejich náhled na chování.

Prevence kriminality je řešena také nyní v rámci projektu města. Byla zde vytvořena dvě místa Romských poradců, kdy tito by se měli zabývat i kriminalitou mládeže.

Kurátor pro děti a mládež má na starosti děti, které se nevhodného chování dopouštějí, ale řeší je v rámci sociálně právní ochrany dětí. Programy pro děti sami nezajišťujeme, ale doporučujeme jim vhodné programy u těch organizací, které je poskytují (PorCeTa o.p.s., Cheiron T, o.ps., SVP Tábor, Auritus, PMS Tábor apod.)

10. V podstatě jsem na tuto otázku odpověděla již výše.

Dětské gangy zde byly nějak řešeny, z tohoto důvodu zřejmě byla vytvořena i zmíněná 2 pracovní místa Romských poradců, kteří pracují na MěÚ Tábor přímo pod kanceláří starosty města, pod Bc. Nešutou. Dříve ještě řešeno vytvořením 2 terénních romských pracovníků. Toto však nebylo zřejmě účinné a bylo zrušeno.

Musím zde říct, že my jako kurátorky pro děti a mládež jsme k této „akci“ a aktivitě města nebyly přizvány, takže nemohu úplně posoudit.

Respondent č.4

Kom. Pavel Šimek – zástupce velitele, tiskový mluvčí, psovod

1. Obecní (městská) policie jako celek podle zákona o obecní policii 553/1991 Sb., se podílí na prevenci kriminality v obci. U MP Tábor se prevencí zabývá mimo výkon služby Preventivně informační skupina. Jedná se o skupinu tří strážníků, kteří pořádají různé akce pro školy i veřejnost, zajišťují přednášky a sportovní akce pro základní i mateřské školy – BESIP, protiprávní jednání mládeže, bezpečné chování ke zvířatům...
2. Bohužel k odpovědi na tuto otázku nemám k dispozici potřebná data k porovnání. MP takovéto statistiky neviduje. Z mého pohledu je stav setrvalý, strážníci se s mládeží setkávají nejčastěji v době, kdy tato nelegálně požívá alkohol, čas od času s ní řeší i drobné krádeže v obchodech a dále přestupky proti veřejnému pořádku – např. znečištění veřejného prostranství, rušení nočního klidu... Zaznamenáváme i případy sprejerství, poškození cizí věci...
3. Za příčinu kriminality mládeže bych označil nedostatečnou péči ze strany rodiny. Děti se nudí, nemají žádné záliby a potom mají čas „vymýšlet“ nepravosti, případně se inspirojí na sociálních sítích – viz otázka č. 8, případně jsou „rozmazlovány“ doslova nadbytkem finančních prostředků.
Aneb „Kdo si hraje, nezlobí“.
4. Ze zkušeností lze obecně říci, že mladí delikventi často pochází ze sociálně nestabilních rodin, neúplných, kde se často i požívá alkohol a kriminalita se „dělí“...
5. Víte, gangy jsou příliš silné slovo. Čas od času se vyskytnou jednotlivci, kteří páchají různé přestupky a někdy i trestné činy (sprejerství, krádeže, poškození cizí věci...) a kteří jsou schopni na sebe navázat další, jinak

neproblémové vrstevníky. Jejich „aktivita“ většinou končí dovršením 15. roku věku, kdy si uvědomí, že začali být trestně odpovědnými, u mladistvých většinou po sdělení obvinění z trestního činu, příp. tehdy, kdy už jim hrozí nějaký trest.

6. Na tuto otázku by Vám spíše odpověděl někdo z Odboru školství MěÚ. Strážníci se při výkonu služby s těmito problémy prakticky nesetkávají. Pokud by se setkali např. se záškoláctvím, předávají informaci Odboru sociálních věcí, případně PČR.
7. Zde mohu opět použít jen své postřehy – např. jezdí na skateboardech, schází se ve skupinkách (např. u Jordánu), kde si pouští hudbu, prostřednictvím mobilů navštěvují sociální sítě apod.
8. Mobilní telefony, média, sociální sítě ovlivňují podle mého názoru chování nezletilých zásadně. Tráví s nimi spoustu volného času a snaží se napodobovat jednání některých vrstevníků, které zhlédli např. na YouTube, aniž by se zamysleli nad tím, zda toto jednání je či není správné. Například kvůli nejlepší fotce nebo videu jsou schopni vylézt na střechu cizí budovy, odkud si pořídí „selfie“, aniž by si uvědomili, že se jim při tom může něco stát, natož skutečnost, že jejich počínání je protiprávní.
9. Myslím si, že prevence v oblasti kriminality je v Táboře na dobré úrovni. Strážníci se při akcích a přednáškách pro školy snaží o to, aby je děti nebraly jako represivní složku, ale spíše jako ty, kteří pomáhají lidem. Děti se jich potom nebojí, oslovují je na ulici, když je potkají např. s rodiči a dávají se s nimi do řeči. Později, když je strážníci řeší při nějakých drobných deliktech, probíhá jednání s nimi na zcela jiné úrovni. Mně osobně se několikrát stalo, že mi mladistvý při kontrole v restauraci v dobrém řekl, že si mě pamatuje z besedy na základní nebo dokonce i v mateřské škole.
10. Podle mého názoru věc příliš zveličila média. Jak bych problém řešil já? Když takový problém vyvstane a musí ho už řešit policie represí, je podle mého názoru pozdě. Prvotní prevence musí začít již v rodině a později ve škole.

Respondent č. 5

Bc. Martin Nešuta – Vedoucí odboru Kancelář starosty města Tábor

1. Pracuji jako vedoucí odboru Kanceláře starosty města Tábor. My nejsme článek, který by to mohl řešit, ať už legislativně tak i prakticky. Zajímáme se o toto téma z pozice městského úřadu. Máme zde segmenty, elementy, které s touto tematikou přicházejí do styku. Ať už je to přestupkové řízení, trošku krizové řízení v době pandemie nebo je to na bázi stížností a upozornění od občanů. Naše úloha přijatá zcela dobrovolně z pozice vlastní aktivity je zaprvé preventivní a zadruhé sjednocovací, spojovací, anglicky bych to nazval jako „community policing“, to je v podstatě přesně to, co my děláme. Společenský styk a interakce mezi subjekty. Snažíme se o soudržnost, sjednocení, tak aby ty jednotné postupy v rámci kriminality mládeže měly smysl, byly uplatňovány systematicky a vedly ke konečnému cíli. Spolupracujeme s Policií, Sociální službou atd.
2. Na tohle přesně nedokážu odpovědět. Ale když to porovnam se situací minulého roku, pokud se o to aktivně zajímáme, tak osobně já mám pocit, že od té doby došlo k poklesu. Může to být subjektivní pocit můj, v okolí, které já můžu pozorovat například v okolí mého bydliště. Nezanedbatelný je také vliv ročního období. Jiné to bývá v létě, ale v zimě dochází obvykle k úpadku.
3. Jedná se o široký pojem. Nikdy to nebývá většinou jedna příčina. Všechno souvisí se vším. At už vezmeme nějakou absenci výchovy v rodině a sociálně slabší prvek v rodinách. Pochopitelně nezanedbatelnou složkou toho je dneska období pandemie, kdy školní docházka absentovala. Zkrátka, když to tak řeknu ta „Nuda v Brně“, která se mezi ty děti dostala a nemožnost aktivit, na které byly zvyklé. Z nudy z rodiny a bytu, kde trávily většinu času vyšly ven a chtěly zažít něco zajímavého. V některých případech z toho vznikaly záležitosti toho ne úplně normativního chování, které bychom rádi viděli. Pochopitelně taková ta nadřazenost určitého vůdce smečky, dorovnání

se jemu a přetahování kdo víc, kdo to umí víc, a hraničilo to s přestupkovou nebo trestně právní oblastní nebo minimálně to překročilo hranice občanského soužití.

A to nemluvím o šikaně z nudy, o týrání slabších jedinců, k čemuž také dochází. Plejáda je velice široká, když to tak vezmu od rozbitého okna, propíchaných pneumatik, krádeží v obchodě až po šikanu slabšího člena skupiny.

Ty příčiny toho, jak říkám, nezanedbatelnou míru sehrálo i to, že měly přes covid pauzu. Takže tito mladiství delikventi se vrátili domů. Samozřejmě se v Táboře utvořily určité skupiny. Tito delikventi z výchovných ústavů jsou úplně jiného ražení. Potom, když přijdou a jsou zvyklí na hrubší jednání a nastaví zde nějaká pořádek mezi těmito skupinami.

4. Vy jste to v podstatě uvedla. Tento namátkový výčet, který jste uvedla, ten tak stojí. Zpravidla bych se k tomu nebál přidat i jedince, kteří jsou velice dobře situovaní majetkově velice dobře zasazení do prostředí, rodiny jsou v pořádku, ale třeba na ně nemají tolik času, jelikož řídí vlastní byznys. Pochopitelně se to pak odráží v tom, že se tyto děti nudí. Navíc mají přísun financí, peněz a mohou si dovolit víc. Ale zpravidla těch nebývá moc, jsou to spíš výjimky.

Říkám pak, ty důvody a příčiny, co je formuje jsou různé. Od absence standardu v rodině, přes zneužívání psychotropních látek včetně alkoholu apod., to je různé.

5. No tak, já, co jsem se setkal, tak pokud se jedná o jedince, tak ti jedinci toto nedělají. Právě ta síla, že jich je víc umocňuje ta skupina, takový ten davový efekt, teď ukážu před kamarády, co umím. Pak už to závisí na rozpoložení každého z nich, co dokáže a jak o tom přemýšlí. Většinou v té partě je umocnění, že jich je víc a dochází v partě k daleko horším věcem. Když tyto jedince potkáte samotné, jsou to tiší, bezvýznamní, nevýrazní jedinci, kteří kolem vás projdou a ani si jich nevšimnete. Zase pochopitelně pak to narůstá v době, kdy je ta parta pohromadě.

6. Říkám, to není otázka přímo na mě. Co namátkově, vím, že šikana tam většinou bývá, utlačování a do určité míry zneužívání slabších jedinců. V dnešní době jsou toho plné sociální sítě.
7. Tohle je něco jako tekoucí písek. Tráví volný čas především ve skupinkách venku. V Táboře se velice přesouvají v různých lokalitách. Od Sojčáku až po Pražské sídliště. Zde jde spíš o prevenci srážníků a například toho asistenta prevence kriminality, aby se tomu více zabránilo.
8. Jsou to především halo efekty od youtuberů a lidí, kteří hodně působí na sociálních sítích, ten vliv tam je. Média obecně mají obrovský vliv. Mladí na sociálních sítích tráví většinu času. Mají hodně i vzor v influencerech a jsou lehce ovlivnitelný.
Pochopitelně se tím chtějí pochlubit, dělají si tím reklamu. A at už je to hrané nebo skutečné, to už zase nehraje žádnou až tak velkou roli. Když se ti kluci domluví, a vypadá to, že se mlátí hlava nehlava, a ono to tak není, tak se to na tom dá poznat. Je to spíš taková klukovina, aby byli zajímaví pro holky, své okolí a pro své vrstevníky. Jedná se spíš o nevhodné chování, které může strhnout nějaké slabší jedince k tomu, že je pak napodobují. A v tom je to nebezpečí.
Pokud se ale domluvíte a je to mezi kamarády Ostatní na sociálních sítích to nepoznají. Je to takový wrestling mezi kamarády. Ale to nebezpečí je právě v tom dávání špatného příkladu. Jsou i případy, kdy je to vážnější, ale to už je něco jiného.
9. Úroveň prevence se velice zvýšila po roce 2020. Za prevenci jsou to ti asistenti prevence kriminality a pak máme v Táboře Romské poradce, kteří mají širokou paletu. Tohle je otázka komunikace, místního, a i osobního prostředí. Závisí, jak jsou tito preventisti venku (v terénu), jak komunikují s lidmi, a jak získávají a vyhodnocují informace. Čím více se pohybujete v daném prostředí a dokážete analyzovat a uplatnit nějaké řešení a dokážete je využít, tím více to dané prostředí ovlivňujete. Ať už je to policie, nebo naši lidé, pochopitelně musí to prostředí být. Když je prevence kvalitně zabezpečena, je relativně klid.

Asistent prevence kriminality a Romští poradci, jeden z minority a druhý z majority. To slovo romský tam nehraje roli, není to stěžejní.

Chceme ovlivňovat část populace žijící na teritoriu města Tábora a okolí, mám na mysli spíše problematickou část populace, která se vymyká normálním normám pro soužití.

Od prosince roku 2020 je prevence i za město na denní bázi.

My jako město jsme na to velice zatlačili, dostali jsme ven hlídky policie. Po domluvě s městskou policií se zvýšila činnost pěších hlídek v inkriminovaných oblastech. Výsledky to mělo dobré. Je vidět, že to funguje i z praxe vím, že to funguje a jinak se to dělat nedá. Kamery, foťáky apod. to nenahradí člověka v terénu. Člověk v terénu je a bude vždy klíčový. Technické a podpůrné prostředky jsou jen na analýzu a doplnění článku v řetězu, ale musíte mít lidi v terénu, které v tomto případě ničím nenahradíte.

10. Ano, jak za město, tak i já sám za sebe jsem se na této problematice podílel. Já jsem v podstatě inicioval tu aktivitu, která v Táboře vznikla. Po domluvě s městským úřadem jsme do toho zahrnuli nejenom širokou veřejnost, ale také státní policii, neziskové organizace a další orgány. Měli jsme několik sezení, kde jsme se snažili analyzovat problém těchto gangů. Na základě výsledků těchto jednání vznikala konkrétní opatření, jako jsou Asistenti prevence kriminality. Prvním krokem v návaznosti na činy v souvislosti s dětskými gangy bylo zřízení pozice Asistentů prevence kriminality, kteří byli použiti jako předvoj a nerepresivní složka pro řešení záležitostí ohledně kriminality mládeže. Ze začátku byli dva. Pozici asistenta vykonávali současně i s druhým zaměstnáním. Dále jsme z Norských fondů zažádali o grant na podporu Romských poradců, zvýšili jsme hlídky na inkriminovaných místech ve spolupráci s Policií a městskou policií. Působili jsme cestou sociálních věcí a dalších organizací, jako je například Cheiron. Věnovali jsme se tomuto problému, snažili jsme se nějakým způsobem tomu přijít na kloub, narovnat to. Do určité míry mám pocit, že se zkrátka něco podařilo, není to ideální stav, má se co zlepšovat, ale pracujeme na tom každý den. Snažíme se zformovat to tak, aby se v městě Tábor žilo dobře.

My jsme se nad situací začali zprvu víc a víc zamýšlet. Řekli jsme si, že situaci musíme brát vážně a prakticky zasáhnout a něco udělat.

7.3.5. Vyhodnocení a analýza řízených rozhovorů

Empirická část provedená pomocí řízených rozhovorů se zaměřuje především na zjišťování, které faktory ovlivňují nezletilé a mladistvé delikventy nejvíce, a to podle zkušeností odborníků z praxe. Zvláště se zabývá tím, jaká je míra kriminality mládeže ve městě Tábor a na jaké úrovni je zde její prevence. V této části shrnu a analyzuji údaje získané pomocí řízených rozhovorů. Shrnutí bude prováděno autorem převážně písemně a občas, pro ucelení lepší představy, bude využita možnost grafického zpracování získaných informací. Řízený rozhovor se v některých případech neomezil pouze na strukturované otázky, ale s respondenty jsme se pobavili i o jiných problematikách spojených s kriminalitou mládeže.

Do shrnutí poznatků budou také zahrnuty zjištěné postřehy od ředitele neziskové organizace Cheiron T, o.p.s. Romana Vargy, s kterým jsem vedla rozhovor již dříve, ale v době, kdy jsem prováděla řízené rozhovory byl pracovně vytížený. Pro přiblížení organizace Cheiron uvedu, že provozuje ve městě Tábor již dlouhodobě komunitní centrum a jedná se o nízkoprahové zařízení pro děti a mládež ve věku 6–26 let. Mezi další aktivity Cheironu se řadí terénní program a sociálně – aktivizační služba. V Táboře zde hledají bezpečný prostor především děti a mladiství z romských a sociálně slabších rodin.

Otázka č. 1

Otázka č. 2	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Profese (zaměření)	Komisař – zaměření kriminalita dětí, mládeže	Asistent prevence kriminality	Kurátorka pro děti a mládež	Zástupce velitele, tiskový mluvčí	Vedoucí odboru kanceláře starosty

První otázka byla zaměřena na seznámení s respondenty, s jejich úlohou a postavením k problematice kriminality mládeže v Táboře. Škála oborů respondentů je rozmanitá, tudíž jsem získala ucelené informace o problematice. Respondent č. 1 je por. Tomáš Vacula Dis., který je ve funkci komisaře v oblasti kriminality dětí a mládeže více než 3 roky. Jeho úloha je preventivního a represivního rázu. Setkává se s nezletilými i mladistvými delikventy a vyšetřuje jejich provinění a činy jinak trestné v okrese Tábor. Druhým respondentem je Erik Kováč, který v listopadu roku 2020 uspěl ve výběrovém řízení na pozici Asistenta prevence kriminality v Táboře. Pozice byla městem vytvořena v návaznosti na zvyšující se dětskou kriminalitu ve městě. Úloha asistenta je především osvěta a komunikace s mladými lidmi, pochůzková činnost v problémových lokalitách města, kde se mládež setkává. Třetím respondentem, a jedinou ženou, je Mgr. Jana Hrdličková – kurátorka pro děti a mládež Tábor, která spadá pod OSPOD Městského Úřadu Tábor. Kurátorky pro děti a mládež jsou v Táboře tři a svou úlohu mají rozdělenou podle obvodů, tzn. trvalého bydliště nezletilého klienta. Práce kurátorky pro děti a mládež spočívá především v řešení výchovných problémů – ve škole, mimo školu a doma (záškoláctví, nevhodné chování, agresivita, nerespektování autorit a rodičů apod.) a protiprávního jednání, přestupků, činů jinak trestných, trestných činů. Všechna činnost pracovníků OSPOD se řídí zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Jejich úlohou je tedy zajišťovat ochranu dítěte před nepříznivým vývojem (tudíž i tím, aby se nedopouštěl nějakého protiprávního jednání a nepodílel se tedy na kriminalitě mládeže). Respondent č. 4 je zástupce

Městské policie Tábor, a to kom. Pavel Šimek – zástupce velitele, tiskový mluvčí, psovod. On a jeho kolegové se podílejí na prevenci kriminality v obci, například pořádají různé akce pro školy i veřejnost, zajišťují přednášky a sportovní akce pro základní i mateřské školy – BESIP, protiprávní jednání mládeže, bezpečné chování ke zvířatům apod. Pátým a zároveň posledním respondentem je Bc. Martin Nešuta – Vedoucí odboru Kanceláře starosty města Tábor, který mi sdělil aktuální informace o kriminalitě mládeže za město Tábor. Pro pozici Vedoucího odboru Kanceláře starosty města Tábor není kriminalita dětí a mládeže primárním úkolem a náplní práce, nicméně od výskytu tzv. „dětských gangů“ ke konci roku 2020, se zabývá touto tematikou každodenně z pozice městského úřadu. Úloha městského úřadu, přijatá zcela dobrovolně z pozice vlastní aktivity, je zaprvé preventivní a zadruhé sjednocovací, spojovací, tzv. „community policing“. Dále se snaží o společenský styk a interakce mezi subjekty, soudržnost, sjednocení, tak aby jednotné postupy v rámci kriminality mládeže měly smysl, byly uplatňovány systematicky a vedly ke společnému cíli.

Otázka č. 2

Otázka č. 2	Resp. č. 1	Resp. č.2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Kriminalita se zvyšuje	Ano	Ano	Ano	Spíše ne	Spíše ne

Z odpovědí na tuto otázku je patrné, že vývoj kriminality dětí do 15 let a mládeže v posledních 5 letech ve městě Tábor má tendenci růst. Většina respondentů uvedla nárůst kriminality v posledních pěti letech. Respondenti číslo 4. a 5. ale provedli srovnání posledních pěti let a uvedli, že oproti roku 2020 pozorují v letech 2021 a 2022 spíše pokles kriminality mládeže. Tento jejich dojem mohlo zapříčinit to, že kriminalita dětí a mládeže v roce 2020 v Táboře velice vzrostla, a to právě i kvůli tzv. dětským gangům, o kterých se zmíním podrobněji v otázce č. 10. Rok 2020 byl tedy rok, kdy se město zabývalo podrobně tímto druhem kriminality, a i média tento problém často popisovala

a zmiňovala. Díky získaným poznatkům a statistikám můžeme vyhodnotit, že zavedená preventivní opatření v roce 2020 měla význam a přínos, jelikož kriminalita v následujících letech bude spíše klesat.

Dle druhu kriminality v Táboře stále dominuje majetková kriminalita – drobné krádeže v obchodech, vandalství, poškození cizí věci (rozbitá okna, poškozená auta, propíchané pneumatiky), rušení nočního klidu apod. V posledních třech letech vzrostla ale především mravnostní kriminalita. Pod tu spadá skupina trestných činů, pro které je typickým obsahem zasahování do sféry svobodného rozhodování o pohlavním styku, mravního a tělesného vývoje. Jsou to konkrétně činy jako znásilnění, pohlavní zneužití, sexuální nátlak, prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte apod.⁴⁵ Respondenti č. 1 a č. 3 uvedli setkání s narůstajícím počtem případů pohlavního zneužití. Jeho výskyt je menší než násilných skutků, ale u dětí je to velice znepokojující fakt. K pohlavnímu zneužívání v Táboře docházelo nejvíce v roce 2021 a i současném roce 2022 a jedná se o sexuální zneužívání mezi nezletilými. Zde se nabízí varianta větší prevence v oblasti mravnostní kriminality PČR na školách. V shrnutí druhů kriminality v Táboře nesmí práce opomenout drogovou kriminalitu. Informace o tomto druhu kriminality byly pro empirickou část práce zjištěny mimo řízené rozhovory s ředitelem Cheironu, který byl již výše v práci zmíněn. V době zhruba před cca 15 lety byl Táboře, co se týče drogové kriminality, trendem heroin. Dnes byl heroin spíše nahrazen toluenem či jinými „dostupnějšími“ látkami, které nejsou primárně určené jako drogy. U dnešních mladistvých dominují spíše léky a marihuana, která je mezi mladistvými populární už delší dobu, ale specifické pro marihuanu je posun věkové hranice níže. To znamená, že věková hranice setkání a užívání marihuany se snížila a děti již v mladším věku tuto drogu užívají. V Táboře mladiství ze sociálně slabších rodin využívají spíše obchodování s drogami na ulici než přes internet, což je trend ve větších městech.

Informace o vzestupu mravnostní kriminality dokazuje i tabulka porovnávací mravnostní kriminalitu v období let 2018 až 2020 v Jihočeském

⁴⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5

kraji po územních odborech, která je uvedena v příloze. Územní odbor Tábor, jakožto i podle počtu obyvatel, zaznamenává po Českých Budějovicích nejvíce případů mravnostní kriminality.

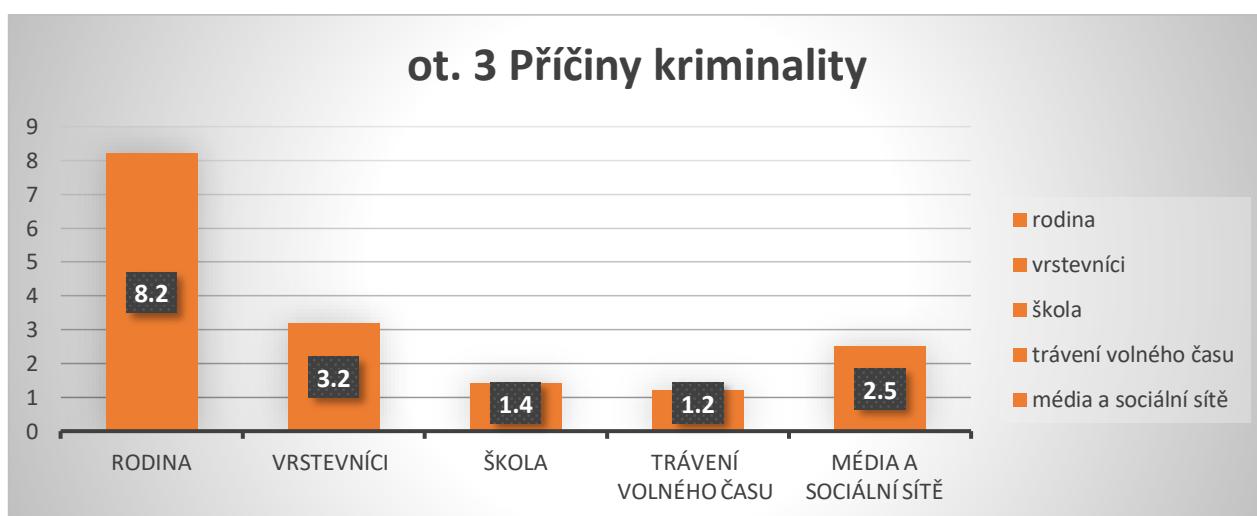
Většina respondentů se také shodla na názoru, že kriminalita eskaluje k horšímu ve smyslu, že je pácháno více násilných a mravnostních trestných činů. V současné době u nezletilých a mladistvých stoupá míra agrese, a to nejen při páchání trestné činnosti. V praxi jsme to mohli pozorovat v nedávném případě šikany dívky na Slovensku, kdy parta vrstevníků, kterým bylo okolo 14 let, opili a brutálně zbili jedenáctiletou dívku. Celý útok zaznamenávali na videa a fotili dívku, když jí svlékali. Tento případ otřásl celým Slovenskem i Českou republikou. V návaznosti na tento případ přichází v úvahu otázka, kde se bere v nezletilých tolik agrese? Agrese u dětí v současné době roste, a to především kvůli nevhodné výchově, nedostatku podpory a porozumění od rodičů a učitelů, uspěchanosti doby a přemíře techniky. Tyto problémy vytvářejí jedince, kteří nejsou schopni poprat se s každodenní realitou a problémy. Autoři uvádějí, že významnou roli hraje dědičnost. Až v 60 % je míra agrese dědičná a zbytek tvoří výchova dítěte.⁴⁶ Zajímavé je také zjištění, že násilných činů se dopouštějí spíše nezletilí a věková hranice rok od roku klesá. Nezletilí nejsou trestně odpovědní, tudíž toho využívají, v trestné činnosti jsou více násilní a agresivní. To uvedl i respondent č. 1. U nezletilého pachatele proběhne stejné administrativní tzn. „kolečko“ jako u mladistvého, ale s tím rozdílem, že nezletilý pachatel není trestně odpovědný, tudíž se případ odloží. V souvislosti s vzrůstem páchání trestné činnosti se v České republice hovoří o snížení věkové hranice trestní odpovědnosti na 14 let, po vzoru okolních států jako je Slovensko, Německo a Rakousko. Návrh byl projednáván vládou ČR, ale zatím nebyl schválen.⁴⁷

⁴⁶ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5

⁴⁷ Idnes.cz: *Zpravodajský portál* [online]. [cit.10.2.2022]. Dostupné z:https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kriminalita-mladistvych-nasili-snizeni-pravni-odpovednosti.A190904_111059_domaci_bj

Dva respondenti také uvedli, že míra kriminality se zvyšuje v návaznosti na roční období, což je i statisticky podložený fakt. V letních měsících, kdy je hezky a nezletilí a mladiství tráví čas venku a mají prázdniny se kriminalita zvyšuje. Naopak v zimě a na podzim kriminalita je spíše v setrvalém stavu či až klesajícím. Na určité roční období se váže i jiný druh kriminality.

Otázka č. 3

Zdroj: Autor

Odpovědi respondentů na následující otázku jsem stručně shrnula pomocí grafu, kde je přehledně vidět, že dominující faktor ovlivňující kriminalitu dětí a mládeže je dle respondentů rodina. Tím se potvrdily i mé poznatky z teoretické části. Jednoznačně ale nelze obvinít pouze rodinné prostředí a rodiny. Všechno se vším souvisí a faktory se různě prolínají. Všichni respondenti zmínili alespoň dvě příčiny kriminality dětí a mládeže. V odpovědi vždy zazněla rodina, dále nejvíce zmiňovali vliv vrstevníků a špatný vliv médií a sociálních sítí. Respondenti uvedli všechny známé faktory kriminality mládeže, kterým se diplomová práce věnuje v teoretické části. Tento fakt potvrzuje základní myšlenky této práce.

Poslední dva roky svět čelil pandemii, která některé příčiny podpořila a některé, jako trávení volného času s kamarády ve škole nebo venku, naopak

omezila. Respondenti tedy pochopitelně zmiňovali tuto dobu v souvislosti s faktory. Distanční výuka a restrikce zapříčinily to, že se kriminalita přesunula do kyber prostoru. Obvodní oddělení Policie ČR řešilo více případů kyberšikan. V dalších odpovědích si postupně podrobněji rozebereme všechny výše zmíněné faktory.

Otázka č. 4

Otázka č. 4	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Rodinné zázemí je nestabilní	ano	Ano	Spíše ano	Ano	Spíše ano

Tato otázka byla zaměřená na nejčastěji zmiňovaný faktor kriminality, a to na rodinu a rodinné prostředí. Respondenti se jednoznačně shodli na tom, že rodinné zázemí je v mnoha případech nejčastější příčina. Většina delikventů pochází ze sociálně slabších a spíše nestabilních rodin. V Táboře konkrétně kvůli vyššímu zastoupení romské populace je polovina delikventů romského původu. V sociálně slabších rodinách, ze kterých většinou nezletilý a mladiství delikventi pocházejí nemají rodiče dostatečný zájem o děti, nevěnují jim svůj čas, nedohlíží na jejich aktivity a nevedou je k žádným zájmům. Rodiče také v některých případech užívají i před dětmi psychotropní látky a alkohol. I když je v mnoha případech špatné rodinné zázemí, Česká republika upřednostňuje rodinné prostředí, proto je velice obtížné dítě umístit do výchovných či jiných ústavů.

Co se romských delikventů týče, zde je velká absence především vzoru v rodině. Respondent č. 2, jakožto člověk romského původu, uvedl, že typické pro problémovější romské rodiny je to, že dítě v rodině nemá žádný vzor chování. Rodiče mnohdy nepracují, nevedou děti od mala k žádným koníčkům a zájmům, děti zde mohou spatřovat v některých případech i kriminální chování a závislosti na alkoholu či lehkých drogách.

Nejedná se ale jen o sociálně slabší rodinné zázemí. V posledních letech se respondenti také setkali s delikventy z vyšší vrstvy. Rodinné zázemí je sice velice dobře zabezpečeno majetkově, finančně. Děti mají velký přísun financí, ve skupině se cítí nadřazení a více si dovolí. Problém u těchto rodin je nedostatečný čas rodičů na děti. Kvůli vlastnímu byznysu nebo náročnosti své práce zanedbávají rodičovské povinnosti a potomky nechávají dlouhodobě bez dozoru. Děti se nudí, nebo na sebe chtějí upoutat pozornost rodičů, proto páchají trestnou činností.

Otázka č. 5

Otázka č. 5	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Nezletilý a mladistvý páchají kriminality spíše ve skupinách spolu s jejich vrstevníky	Spíše ano	Ano	Ano	Spíše ano	Ano

Při analýze této otázky nebylo překvapující, že respondenti uvedli, že nezletilí a mladiství jsou v určitém věku velice náchylní k ovlivnění ze strany svých vrstevníků k delikventnímu a nevhodnému chování. Všichni tázaní se shodli a potvrdili dle svých zkušeností, že v Táboře je kriminalita dělí a mládeže páchaná převážně ve skupinkách složených z vrstevníků. Kriminalita v partách převládá u nezletilých. Problémový jedinec dokáže strhnout k nevhodnému chování i bezproblémové vrstevníky. Skupiny a party dodají i méně sebevědomým dětem odvalu a vznikne tzv. davový efekt, kdy se může stát, že skupina o více dětech se dopustí horších věcí. Skladba delikventních skupin může být nejrůznější. Obvykle má skupina svého vůdce a je tvořena spíše kluky. Město Tábor se setkalo i s až krajní situací, kdy se hovořilo o činech tzv. dětského gangu. Toto slovní spojení je v tomto případě ale silné. Jednalo

se o skupiny nezletilých i mladistvých, ale prvky gangu zde nebyly splněny. Problém dětských gangů je podrobně analyzován v otázce č. 10.

Ojedinele respondenti uvedli i výskyt jednotlivců páchajících kriminalitu samostatně. Podle zkušeností respondentů jde už spíše o starší děti tedy mladistvé. Jejich motiv nemusí být jako u mladších nezletilých pocit nudy a důkaz síly v partě, ale už potřeba získat kriminální činností například krádeží prostředky na nákup alkoholu či lehkých drog.

Otázka č. 6

Otázka č. 6	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Delikventi jsou ve škole většinou problémoví žáci	Ano, ví se o nich	Ano	Ano	Nevím	Ano

Jak již bylo řečeno, faktory spolu velice úzce souvisí a ovlivňují se navzájem. Tudíž i ruku v ruce jde to, že mladiství delikventi zaujmají ve škole postavení problémových žáků. Čtyři z pěti respondentů se jednohlasně shodlo na tom, že školní prostředí a kriminalita spolu úzce souvisí. Uvedli typické rysy delikventního školáka, který je ve škole problémový. Takovíto žáci mají problém s dodržováním školní kázně a docházky, jsou agresivní na své spolužáky i učitele a jsou i agresory šikany a utlačování slabších jedinců v kolektivu. Delikventi se tedy ve školách spíše chovají nevhodným způsobem, v krajních případech se dopustí i provinění nebo činu jinak trestného ve školním prostředí. Respondent č. 1 blíže popsal spolupráci PČR se školami, kterou má na starosti tiskový mluvčí ÚO KŘP Tábor. V případě spáchání provinění či činu jinak trestného na půdě školy, je škola povinna kontaktovat PČR. Úkol policie je skutečnost prověřit, vyžádat si zprávu ze školy a ze zákona vyrozumět rodinné zástupce.

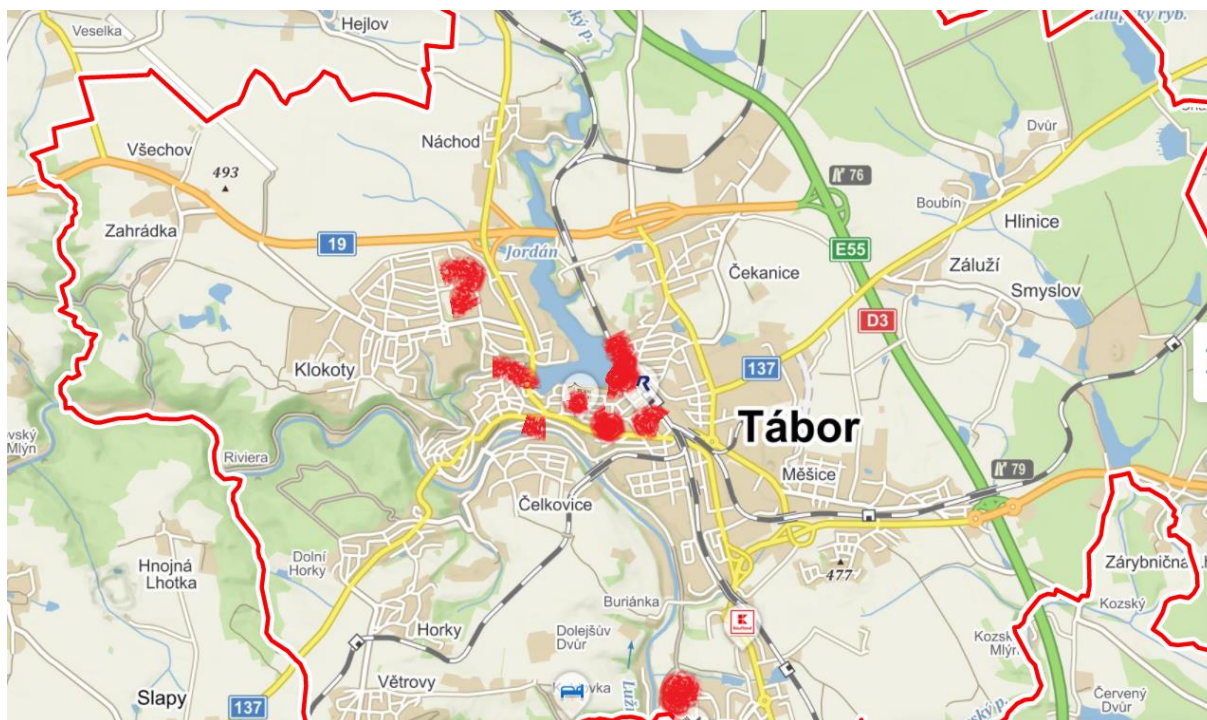
Žádný z respondentů nebyl přímo ze školského prostředí, proto tato otázka byla spíše zaměřena na subjektivní pocit respondentů a na jejich osobní zkušenosti se školským prostředím, například v roli rodiče.

Otázka č. 7

Otázka č. 7	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Delikventi mají zájmy a koníčky	Spíše ne	Ne	Ne	Někteří ano	Spíše ne

Otázka č. 7 pojednává o využití volného času dětí a mládeže. Právě děti a mladiství mají přemíru volného času. Bohužel delikventi ho využívají špatným směrem a volný čas jim poskytuje ideální podmínky na páchaní trestné činnosti,

což se potvrdilo i v řízených rozhovorech s odborníky. Více než polovina respondentů zastává názor, že delikventní děti nemají žádné či adekvátní záliby a koníčky, které by mohly vykonávat v rámci svého volného času. Odpovědi respondentů ukazují, že podnětem nevhodného chování mladistvých ve volném času je pocit nudy a touha po nějaké „akci“. Volný čas tráví ve skupinkách a partách vrstevníků a „poflakuji“ se venku. Tyto skupiny se shromažďují na různých lokalitách v Táboře jako jsou mola u vodní nádrže Jordán, v okolí vlakového a autobusového nádraží, před budovou Střední zemědělské školy Tábor, v Holečkových sadech a na dvou velkých tábořských sídlištích – Pražské sídliště a Sídliště nad Lužnicí. Tyto lokality jsou vyznačeny v následující mapě města.

Zdroj: Autor

Pro to, aby i romské děti a děti ze sociálně slabších rodin měly možnost trávit volný čas smysluplnými aktivitami, působí ve městě již 25 let nízkoprahová organizace Cheiron. Cheironské komunitní centrum má již tři nízkoprahové kluby – Klub pro mladší, Klub pro starší a Bejvák. Klub pro mladší je určen dětem ve věku 6 až 13 let. Klub pro ně organizuje volnočasové aktivity a nabízí možnost doučování. Děti zde mohou navštívit výtvarné dílny, taneční a pěvecké kroužky, účastnit se výletů a exkurzí. Pro mladistvé ve věku 15 až 26 let je určen Klub pro starší. Klub jim poskytuje bezpečný prostor, kde jsou jim k ruce pracovníci klubu. Zde se pořádají také volnočasové aktivity jako je sport, besedy a přednášky, ale jim pracovníci pomáhají se sestavením životopisu a hledání uplatnění po škole. Posledním místem je Bejvák, který je umístěn na Sídlišti nad Lužnicí, ze kterého pochází většina klientů. Ten mohou navštěvovat děti i mladiství ve věku 8 až 20 let, kteří pocházejí ze znevýhodněného prostředí. Respondent č. 2 uvedl i svoji osobní zkušenost s tímto nízkoprahovým zařízením, kdy konstatuje, že záměr organizace je velice dobrý. V praxi má ale i negativní dopady. Jako negativní dopad uvedl, že díky organizaci se spojí různé skupiny dětí a mladistvých a přes tyto skupiny se mohou dostat k závislosti na drogách a alkoholu. Každá mince má ale dvě strany, a proto

i Cheiron má kladné dopady. Centrum v roce 2020 pomohlo 331 klientům, což činí zhruba 53 klientů denně, kteří navštívili kluby organizace a našli zde smysluplné využití volného času.⁴⁸

Další činností, kterou děti tráví volný čas je hraní počítačových her, sledování YouTube videí a sledování sociálních sítí. Na platformách YouTube, Instagram a TikTok se tak kromě sledování videí, mohou děti dopouštět kyberšikany, což je téma následující otázky.

Otázka č. 8

Otázka č. 8	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Vysoká míra ovlivnění k páčání delikvence ze strany sociálních sítí	Ano	Ano	Nevím	Ano	Ano

Zde se dostáváme v rámci diplomové práce k velice aktuální otázce ovlivnění Youtubery, sociálními sítěmi a médii obecně. Mobilní telefony, sociální sítě a média značně ovlivňují chování nezletilých, a to i negativním směrem, například je vedou i k páčání trestné činnosti. Mladí tráví čím dál více času na sociálních sítích. Jejich vzory se stali tedy Youtubeři a influenceři, kteří mohou dítě vyprovokovat k nevhodnému chování. Všichni respondenti v této otázce uvedli, že nezletilí a mladiství jsou velice ovlivněni sociálními sítěmi k páčání delikvence. Respondent č. 2 se domnívá, že mladiství nedokážou odlišit činy v televizi a na YouTube, a vidí jinak realitu. Již od útlého věku děti sledují televizi, kde 60 % filmů a seriálů zahrnuje násilí a kriminalitu, a předkládá toto téma dětem jako atraktivní. V poslední době ale převládá nad televizi

⁴⁸ Výroční zpráva o činnosti Cheiron 2020: *materiál o činnosti organizace Cheiron za rok 2020*. [online]. [cit.10.2.2022]. Dostupné z: https://www.cheiront.cz/storage/143d2b19-vyrocka_cheiron_2020_digi_xs_00_komplet_compressed.pdf

u mladších dětí sledování YouTube videí a u starších sociální sítě (platformy: Instagram, TikTok, Facebook, Snapchat). Proto pro současné děti není vzor herec či zpěvák, ve většině případů to právě bývá člověk, kterého sledují na sociálních sítích. Ne každá influencer ukazuje dětem nevhodné aktivity a lanáří je do jejich páchání. Najdou se ale tací, kteří i svým nevědomým chováním předávají dětem neadekvátní informace s ohledem na jejich věk a vyzrállost. Zde velice dobře funguje i tzn. „halo efekt“, kdy děti následují činy svého vzoru, které mohou být i kriminálního rázu.

Soudobý aktuální problém, který také uvedli někteří z respondent, je ten, že převážně mladé dívky fotí intimní fotky, které posílají klukům a internetovým kamarádům. Ve špatných rukou se z fotek stává prostředek pro vydírání a kyberšikanu dívky. Klasickou školní šikanu nahradila v mnoha případech kyberšikana, která je psychického rázu. Dítě je na internetu zesměšňováno, na platformách se objevují jeho nevhodné fotky a videa, která kolují mezi vrstevníky. Tento druh šikany bývá brutálnější. Děti ztrácejí na sociálních sítích ostych a díky anonymitě si více dovolí. Existuje více druhů kyberšikany – Pomlouvání a ostrakizace, happy slapping, krádež identity, flaming, kyberstalking.⁴⁹

Souhrnně média a sociální sítě ovlivňují děti a mladistvé v mnoho oblastech života, a to ve vztahu s rodiči, učiteli, policií, s vrstevníky, ale také i ve výtržnictví a páchání dalších problémových aktivit. Organizace jako Ministerstvo školství a Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, proto vytvořilo preventivní programy na zamezení šíření kyberšikany a dalších problémů v kyber prostoru. Ve spolupráci s webem E-bezpečí spustily zdarma dostupný online kurz kybernetické bezpečnosti. Programy pro děti jsou pečlivě rozděleny podle věku dětí, aby se témata adekvátně volila úměrně s věkem dítěte. Na stránkách osvěty NUKIB nalezneme programy pro žáky prvního stupně ZŠ, druhého stupně ZŠ a dále i pro studenty SŠ. Účastník je v preventivním programu seznámen s tématy – jako bezpečná online výuka,

⁴⁹ ČERNÁ, Alena et.al. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4577-0

sexting, sociální sítě, pornografie, netolismus, kybergrooming, kyberstalking, kyberšikana, hate speech, konspirační teorie, manipulace nebo fake news.⁵⁰

Otázka č. 9

Otázka č. 9	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Prevence kriminality v Táboře je na dobré úrovni	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano

Lze konstatovat, že všech pět respondentů hodnotí prevenci kriminality v Táboře na dobré úrovni a pozorují její vývoj a zlepšování s ohledem na dobu a problémy s ní spojenými. Názory respondentů na podílení se na prevenci ve městě se lišily v závislosti na jejich profesi a zaměření. Odpovědi si tedy probereme postupně. Respondent č. 1, jakožto zástupce PČR, přiblížil preventivní aktivity PČR. Za tu vystupuje aktivně především tiskový mluvčí. Ten společně s preventivisty navštěvuje školy a provádějí osvětu na školách o kriminalitě. Při preventivních aktivitách úzce spolupracují s vedením města a obecní policií.

Přímo preventivní pozici zastává respondent č. 2. Jeho úloha z pozice Asistenta prevence kriminality je preventivního rázu. Každodenně prochází spolu se strážníkem Městské policie problémové lokality v Táboře. Komunikuje přímo na ulicích s nezletilými a mladistvými a doporučuje jim alternativy trávení volného času. Sám sdělil, že obyvatelé města Tábor si tuto novou pozici velice chválí a spatřují v ní smysluplnost, což mohu jako obyvatelka města potvrdit.

Respondentka č. 3 uvedla, že je prevence řešena skrze preventivní programy NNO – Nestátních neziskových organizací. Respondentka z pozice Kurátorky pro děti a mládež má na starosti děti, které se nevhodného chování

⁵⁰ Osveta.nukib.cz: *vzdělávací portál NÚKIB*. [online]. [cit.10.2.2022]. Dostupné z: <https://osveta.nukib.cz/local/dashboard/>

dopouštějí, ale řeší je v rámci sociálně právní ochrany dětí. Programy pro děti kurátoři sami nezajišťují, ale mohou poskytnout doporučení vhodných programů u NNO ve městě Tábor, které je poskytují. Ve své odpovědi uvedla i konkrétní organizace v Táboře, které působí v oblasti prevence kriminality dětí a mládeže v Táboře.

Městská policie spolu s respondentem č. 4, který je součástí Preventivně informační skupiny městské policie pro děti i širokou veřejnost pořádá přednášky na základních a středních školách i pro širokou veřejnost, či besedy o správném chování ke zvířatům spojené s ukázkou výcviku policejního psa v mateřských školách. Přednášky na školách jsou zaměřeny zejména na dopravní problematiku, protidrogovou prevenci a protiprávní jednání mládeže. Pro děti a mladistvé jsou to konkrétně v Táboře preventivní programy: Mládež a paragrafy, Šikana a záškoláctví a Omamné a psychotropní látky.

Veliký vzrůst prevence po roce 2020 spatřuje respondent č. 5, který se na prevenci ze strany města podílel. Za zkvalitnění prevence mohou podle něj asistenti prevence kriminality a pak Romští poradci. Tito zmínění pracovníci komunikují s lidmi v terénu, kde získávají a vyhodnocují informace. Čím více se pohybují v daném prostředí, dokážou analyzovat a uplatnit nějaké řešení a následně jej využít, tím více to dané prostředí ovlivňují. Mezi asistenty prevence kriminality a Romskými poradci jsou zástupci nejen minority, ale i majority. To slovo romský zde nehraje roli, není to stěžejní. Město chce ovlivňovat část populace žijící na teritoriu města Tábora a okolí, (problematická část populace), která se vymyká normální standardům a normám pro soužití. Město po domluvě s městskou policií zvýšilo činnost pěších hlídek v inkriminovaných oblastech. Výsledky jsou prozatím pozitivní. Respondent také podotkl nesmírnou důležitost lidského faktoru v prevenci. Jsou to právě pracovníci prevence, které nenahradí kamery, foťáky apod. Člověk v terénu je a bude vždy klíčový. Technické a podpůrné prostředky jsou jen doplněk umožňující analýzu, ale lidi v terénu jsou v tomto případě nenahraditelní.

Otázka č. 10

Otázka č. 10	Resp. č. 1	Resp. č. 2	Resp. č. 3	Resp. č. 4	Resp. č. 5
Zaznamenal/a a řešil/a jste v roce 2020 problém dětských gangů v Táboře	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano

Poslední otázka je přiblížením a popsáním situace v roce 2020 tzn. útoky dětských gangů v Táboře, což zaznamenali také všichni tázaní respondenti. Všichni se shodli na tom, že se nejednalo o žádný dětský gang. Dětský gang je specifické označení, ke kterému náleží rysy a znaky, což tato skupina nesplňovala. Označení dětský gang nebo také Tábořské gangy, tedy spíše užívali novináři, pro které to bylo atraktivní téma. Obecně lze konstatovat, že se jednalo o skupinu převážně nezletilých, kteří se „poflakovali“ a dopouštěli se provinění a činů jinak trestných. Strukturu skupiny tvořilo pět a více chlapců ve věku 13 až 14 let a jeden mladistvý. Hlavní jádro skupiny bylo stálé, ale postupem času se přidávali i další členové. Skupina měla svého vedoucího tzv. „kápa“, který inicioval všechny činy skupiny. Aktivita skupiny zahrnovala nejprve jen vandalství, dále došlo na mnoho loupežných přepadení vrstevníků později i dospělých. Chování delikventů eskalovalo, při loupežných přepadeních se objevovaly i prvky násilí, fyzického napadení, a i pohružka použitím nože. Skupina delikventů se pohybovala na různých místech v Táboře. Kriminalitu páchali především v okolí vodní nádrže Jordán, v blízkosti autobusového i vlakového nádraží, v centru města a přilehlých sídlištích.

Respondenti tento problém brali jako nezanedbatelný a na jeho řešení se přímo podílel respondent č. 1 a č. 5. Respondent č. 1 jakožto příslušník Policie ČR přišel s aktéry kriminálních činů skupiny přímo do kontaktu v rámci výslechů. Výslechy prováděl spolu se svým kolegou. Aktéry vyslechly, ale vzhledem k jejich nezletilosti nebyly trestně odpovědní. Policie tedy kontaktovala rodiče delikventů a událost předali dále pracovníkům orgánu

sociálně-právní ochrany (OSPOD). Respondent č. 1 uvedl, že pachatelé spolupracovali s policií a jednalo se o jedince, kteří svých činů později litovali a každý odděleně nepůsobil nijak agresivně. Ve skupině je ale síla a spojení slabších jedinců, které vedl hlavní iniciátor, dalo za vznik této problémové skupině.

Hlavní povinnost vzhledem k řešení takovéto situace má město Tábor, které zastupuje Městský úřad. Respondent č. 5 byl tedy hlavní iniciátor hledání vhodného řešení a preventivních opatření. Kvůli mimořádné události zvýšené kriminality mládeže bylo svoláno zasedání Bezpečostní rady města Tábor. Tisková zpráva ze zasedání je přiložena v příloze. Respondent zahrnul do řešení problematiky nejenom širokou veřejnost, ale také státní policií, neziskové organizace a další orgány, podílející se na řešení kriminality dětí a mladistvých. Rada měla několik sezení, kde se odborníci snažili analyzovat problém těchto gangů. Na základě toho vznikala konkrétní preventivní opatření. Prvním krokem bylo zřízení pozice Asistentů prevence kriminality, kteří sloužili jako předvoj a nerepresivní složka pro řešení záležitostí ohledně kriminality mládeže. Dále vedení města zažádalo o grant z Norských fondů na podporu Romských poradců. Byly zvýšeny hlídky na inkriminovaných místech ve spolupráci s městskou policií. Respondent také zmiňuje spolupráci s řadou organizací, jako je například Cheiron.

Jedno z preventivních opatření bylo vyhlášení výběrového řízení na místo Asistenta prevence kriminality. Tuto funkci zastává respondent č. 2, podle kterého bylo zavedení těchto míst velice prospěšné a pomohlo spolu se změnou ročního období k uklidnění situace.

K řešení situace nebyly přímo městem přizvány kurátorky pro děti a mládež, tedy ani respondentka č. 3. Se situací byla seznámena a podílela se společně s Policií ČR na výsleších jednotlivých aktérů. Respondent toto téma shrnul tak, že pokud již problém nastane a musí ho už řešit policie represí, je podle jeho názoru pozdě. Prvotní prevence by měla začít již v rodině a později ve škole.

7.4. Souhrnné vyhodnocení dat z empirické části šetření

Závěr empirického šetření je souhrnným shrnutím výsledků z řízených rozhovorů s odborníky na téma kriminality dětí a mládeže se zaměřením na jednotlivé faktory tohoto jednání. Všichni respondenti odpověděli na všechny otázky v rámci řízeného rozhovoru a jejich odpovědi korespondovali a byli rozšířením teoretické částí diplomové práce.

Na základě zjištěných výsledků v empirické části této práce lze konstatovat následující:

1. Kriminalita dětí a mládeže v Táboře posledních pět let vzrůstala, to vyeskovalo v roce 2020, kdy bylo nejvíce registrovaných trestných činů a ve městě se objevily tzv. dětské gangy. Po těchto událostech město zavedlo řadu preventivních opatření a v návaznosti na tato opatření byl zaznamenán mírný pokles kriminality.
2. Činy páchané převážně nezletilými jsou více agresivní. Kromě majetkové kriminality je na vzestupu i kriminalita mravnostní. Pachatelé ve spojitosti s ní často umisťují na sociální sítě a jiné platformy videa a fotografie svých činů.
3. Hlavní příčinou (faktor) bývá rodina a její prostředí, které je nestabilní a rodina nevěnuje dítěti značnou péči a pozornost, jakou by mělo mít. V Táboře je zhruba 50 % delikventů z romských rodin, kde často chybí vzor pro dítě.
4. Charakteristické pro tuto věkovou kategorii delikventů je to, že páchají kriminalitu ve skupinkách spolu se svými vrstevníky. Ve skupině se jednotlivec cítí více odvážný a je snadněji ovlivnitelný svým kamarádem, který je pro něj vzorem.
5. 90 % respondentů uvedlo, že mladiství delikventi nemají žádné zájmy a koníčky. Na základě těchto výsledků lze jednoznačně konstatovat, že jedinci, kteří nemají stanovený pevný denní řád a volný čas tráví v partách „poflakování“, se snadněji mohou dostat do konfliktu s normami společnosti. Děti postrádají motivaci od rodičů ke smysluplnému trávení volného času, proto město Tábor vybudovalo

nízkoprahové zařízení, které je dostupné i dětem ze sociálně slabších rodin k plnění školních povinností a trávení volného času.

6. Současná moderní doba zapříčinila vysokou míru ovlivnění dětí k páchání trestné činnosti skrze média a sociální sítě. Z informací získaných od respondentů vyplývá, že vysoké procento kriminality se přesunulo do kyber prostoru. Současný problém, se kterým se potýká policie, je stále častější posílání intimních fotografií přes sociální sítě a následné vydírání oběti s pohrůžkou zveřejnění těchto snímků. Důvodem, proč se kyber kriminalita mezi mladistvými zvýšila může být koronavirová pandemická situace a s ní spojené uzavírání škol.
7. Z výsledků je patrné, že město Tábor po roce 2020 investuje do prevence spoustu času i prostředků. Všichni tázaní se na prevenci podílejí určitým způsobem. Za Policii ČR a Městskou policii je to osvěta široké veřejnosti zaměřená na besedy a přednášky ve školách po celém městě, kterou provádí speciálně školená preventivní skupina. Vedením města byly zřízeny pozice Asistenta prevence kriminality a Romských poradců, městské policii bylo doporučeno zvýšit pochůzkovou činnost ve vybraných lokalitách a došlo k modernizaci kamerového systému. Preventivní činnost kurátorek pro děti a mládež spočívá v doporučení preventivních programů nestátních neziskových organizací, které se nacházejí ve městě. Prvotní prevence by měla probíhat hlavně v rodinách.
8. Problém dětských gangů v Táboře spíše zveličili sdělovací prostředky. Problém se zvýšenou kriminalitou tu byl, svědčí o tom i to, že všichni tázaní respondenti situaci zaznamenali a mnozí z nich se podíleli na jejím vyřešení. Díky včasnému a správnému zásahu města Tábor byla situace včas podchycena a Bezpečnostní rada města ve spolupráci s Policií ČR, Městskou policií a jinými organizacemi zavedla preventivní úkoly. Došlo tedy k vyřešení určité skupiny delikventů a kriminalitu se podařilo snížit.

7.4.1. Odpovědi na hypotézy

H1: Kriminalita dětí a mládeže ve městě Tábor má tendenci v posledních 5 letech růst – mírný nárůst kriminality dětí a mládeže.

Díky výše uvedeným statistikám a odpovědím na řízené rozhovory mohu konstatovat, že se tato hypotéza spíše potvrdila. Potvrzení není, ale 100 %. Kriminalita od roku 2017 mírně vzrůstala, kdy v roce 2020 eskalovala. Po zavedení preventivních opatření a vybudování pozic Asistenta prevence kriminality, má tendenci mírně klesat.

H2: Mladiství delikventi budou spíše ze sociálně slabších rodin, kde rodiče tolik nedohlíží na školní docházku a prospěch dítěte, a dítě není motivováno ve volném čase dělat nějaký koníček nebo sport.

Tato hypotéza se potvrdila, neboť většina respondentů uvedla, že mladiství delikventi pocházejí v drtivé většině případů ze sociálně slabších a romských rodin, kde je absence zájmu rodičů o školní docházku a prospěch a o trávení volného času dítěte. Rodiče sami smysluplně nevyužívají volný čas, tudíž k tomu ani nemotivují své potomky. Děti nemají záliby, nejsou vedeny k žádnému sportu či umělecké aktivitě.

H3: Hlavní příčiny kriminality dětí a mládeže budou rodinné prostředí a vliv vrstevníků.

Toto očekávání se naplnilo a hypotéza se potvrdila. Odborné publikace i konzultace s odborníky potvrdily fakt, že hlavní faktor ovlivňující kriminalitu dětí a mládeže je rodinné prostředí a od pozdějšího věku vliv vrstevníků.

7.4.2. Doporučení

Tato doporučení vycházejí z informací získaných po provedení řízených rozhovorů s odborníky a doplňují souhrnné vyhodnocení dat.

Rodina a rodinné prostředí

- Je velice obtížné navrhnout nějaké rozumné řešení pro tuto situaci, kdy se dítě narodí do zcela nefunkční rodiny s kriminální minulostí. Možností je využít služby orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Tyto orgány spolupracují a spadají pod jednotlivé krajské úřady, úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady. Úkolem těchto orgánů je především vyhledávat děti, na které se sociálně-právní ochrana dětí zejména zaměřuje, sledovat nepříznivé vlivy působící na děti, odhalovat příčiny nevhodného chování dětí a následně projednávat s rodiči možnosti jejich nápravy a pomáhat rodičům s odstraněním těchto problémů.
- Možnost poradit se s někým o výchově dítěte = zřízení komunitního centra ve městě.

Skupiny vrstevníků a trávení volného času

- Podpora nízkoprahových zařízení pro trávení volného času dětí a zlepšení jejich kvality.
- Více popularizovat funkci Domovů dětí a mládeže.
- Motivace pro sport a umění.

Škola

- Zavádění pozic školního psychologa do základních škol, popřípadě i na střední školy.
- Školní projekty jako jsou adaptační kurzy, škola v přírodě, týmové spolupráce, jakékoli společné třídní aktivity vedoucí k poznání kolektivu a k prohloubení vztahů uvnitř něj.

- Osvěta z řad externistů – příslušníci Policie ČR nebo odborníci ze středisek, kde se setkávají s drogově závislými mladistvými.
- Škola by se měla také podílet na pořádání konferencí pro rodiče a učitele.
- Vydávání příruček o školských programech a jejích náplních, tvorba dalších informačních materiálů.
- Spolupráce školy s pedagogicko – psychologickou poradnou pro dané město. Pro nefungující kolektivy jsou zde možnosti terapie (např. Klima třídy), které definují role jedince v třídním kolektivu, a snaží se školní kolektiv stmelit a odstranit z něj negativní vlivy.

Média a sociální sítě

- Zavedení intenzivnějšího vzdělávání ve školách ohledně internetové gramotnosti. S tím se pojí i zavedení předmětu mediální výchova, který by napomohl dětem s pochopením celého internetu (zpracování informací/dezinformací, morální/nemorální obsah, promítnutí kyberprostoru do reality...), vyjasnění pozitiv a negativ, co internet přináší.
- Apel na rodiče, kteří by měli vědět, co jejich děti na internetu dělají. Rodiče by dětem měli také podat vysvětlení o chování na internetu a nejtít v tomto směru v rozporu s výchovným ústavem, školou.
- Důraz na diskusi o televizních a internetových pořadech a kriminalitou v nich (vymezit hranice co je a co není v souladu se zákonem, že kriminalita je trestná a není tak atraktivní, jak to zábavní médium prezentuje).

Závěr

S rostoucí modernizací a aktuálními problémy doby roste i množství faktorů, které ovlivňují kriminalitu mládeže. Současná mládež je vystavovaná problémům ze všech stran. Turbulentní doba přináší gigantický přísun informací a událostí a zahrnuje nové generace dětí více než kdykoliv jindy před tím.

Samotná diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Cílem práce bylo popsat podrobně faktory ovlivňující kriminalitu mládeže, určit klíčové prvky prevence a také analyzovat vývoj kriminality dětí do 15 let a mladistvých v ČR. V úvodní části práce jsou definované základní pojmy, jako je mládež, nezletilí, delikvence a další pojmy, které se čteně vyskytují v celé práci. Pro celou práci je důležitý zejména zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže v posledním znění, kde jsou uvedeny základní zásady tohoto tématu, včetně definování základních pojmů. Hlavní náplň teoretické části představuje obecný popis vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících kriminalitu mládeže. Pro účely této diplomové práce byly dále blíže analyzovány vnější faktory, a to konkrétně: rodina a rodinné vztahy, skupiny vrstevníků, škola, trávení volného času a média a sociální sítě. Práce byla v této části také zaměřena na definování charakteristických rysů adolescentního delikventa, a dle těchto rysů predikování jeho vývoje. Posledním tématem popisovaným v této části byla prevence. Zde je důležité zmínit tvrzení, že je důležitější prevence nežli trest, kterým se řídí i preventivní skupiny a výchovné orgány v České republice. Pro konkrétní město je pak nejdůležitější regionální neboli místní prevence, na které se podílejí subjekty a organizace jako například: územní odbor Policie ČR, Městská Policie, neziskové a nízkoprahové organizace, které jsou seznámeny s aktuálními problémy města a dále rozvíjejí preventivní programy na míru vytvořenými pro jejich město.

Na část teoretickou navazuje část empirická, kde nalezneme analýzu vývoje kriminality dětí a mládeže v Jihočeském kraji a ve městě Tábor. Podkladem pro tuto kapitolu byla statistická data dohledatelná na webových stránkách Policie ČR a také data poskytnutá oddělením analytiky a kybernetické

kriminality na územním odboru Policie ČR v Táboře. Stěžejní podkapitolou tohoto oddílu představuje empirické šetření zaměřené na zjišťování faktorů ovlivňujících kriminalitu současné mládeže. Šetření bylo provedeno metodou řízeného rozhovoru s odborníky ve vybrané lokalitě, a to ve městě Tábor.

Ze zjištěných údajů není zřejmé, zda kriminalita v nedávné minulosti, a sice období pandemie, roste či klesá. Od roku 2016 do roku 2020 byla kriminalita dětí a mládeže na vzestupu, nicméně s příchodem pandemie klesla de facto na polovinu. Vlivem restrikcí byla spousta dětí odkázána trávit většinu času v rodinném prostředí. To zapříčinilo sestupný trend v **počtu** trestných činů a přestupků, ale naopak odepřelo možnost trávit čas v sociálním zařízení (škola, kroužky...), děti přicházely o každodenní mezilidské interakce, které jsou v mladém věku klíčové k seberealizaci v rámci mravních vztahů. Sociální odloučení vedlo u problémových jedinců ke kumulaci jakékoliv formy agrese či násilí a páchání **závažnějších činů**. V jejich vývoji dochází k negativní transformaci, už se nejedná jen o drobné krádeže a neplánovitá loupežná přepadení. Činy spáchané mládeží jsou založeny také více na psychickém nátlaku.

Jeden z důležitých zjištěných poznatků z empirické části byl ten, že trestná činnost je častěji páchána na základě příprav a plánování delikventů/pachatelů oproti informacím uváděnými starší literaturou, která počítá s větší afektivitou a impulzivními výkyvy jedince. Akty často doprovází i následné vydírání a zesměšňování v kyberprostoru. Právě do kyberprostoru se přesouvá značné množství kriminality a vliv médií a sociálních platforem se stává stále častěji faktorem kriminality mezi dětmi a mladistvými.

Základní faktor ovlivňující kriminalitu mládeže je rodina, která učí dítě již od narození zvyklostem a návykům chování. Postupem času v souvislosti s dřívějším dospíváním dítěte se snižuje vliv rodiny a namísto toho roste vliv vrstevníků. S vrstevníky mladiství tráví nejvíce času. Trend dnešní doby je následování trendů udávaných dobou, a především youtubery a influencery. Skupiny vrstevníků tráví volný čas napodobováním často i negativních činů, které lidé sdílejí na sociálních sítích.

Diplomová práce je příspěvkem k zamyšlení se nad faktory ovlivňujícími kriminalitu mládeže a možnou motivací k prevenci již od útlého věku dítěte. Zmírnění nárůstu by znamenalo posun společnosti k lepšímu. Práce byla zpracována tak, aby mohla v budoucnu sloužit jako zdroj informací pro sociální pracovníky a další profese zabývající se nezletilými pachateli kriminality, i jako informace pro odbornou a širokou veřejnost.

Seznam použité literatury

ČERNÁ, Alena et.al. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4577-0

FIRSTOVÁ Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0

GŘIVNA Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019 ISBN 978-80-7598-554-5

MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-483-0

MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Sociálně pedagogické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. 1.vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-34-7

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ, *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*, Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8

MORAVCOVÁ, Eva, Zuzana PODANÁ, Jiří BURIÁNEK a kol. *Delikvence mládeže*. Praha/Kroměříž: TRITON, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3

MÜHLPACHR, Pavel. *Sociopatologie pro sociální pracovníky*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-069-2

MUNCIE, John. *Youth&Crime*. 3.vyd. Londýn: SAGE, 2009. ISBN 978-1-84787-432-0

NOVOTNÝ, Otto, Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-026-2

NOVOTNÝ, Otto, Josef ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-376-8

ŠTĚCHOVÁ, Markéta, Kazimír VEČERKA, *Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. ISBN 978-80-7338-140-0

ŠÚRYOVÁ Eva, *Kriminalita mládeže*, Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2003. ISBN 80-8054-305-4

VÁLKOVÁ Helena, Josef KUČHTA, Jana HULMÁKOVÁ a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd., Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2019 ISBN 978-80-7400-732-3.

VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestněprávní aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-371-1

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2

ZOUBKOVÁ, Ivana, Marcela MOULISOVÁ, *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha, Armex, 2004. ISBN 978-80-7251-248-5

Časopisecké články

ČERNÍKOVÁ Vratislava. Problémy mládeže – Pedagogická orientace. *Ochranná výchova u mladistvých pachatelů trestných činů*. [online]. 2002, č. 1, s. 99-112. ISSN12114669. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/8271>

Zákonná úprava

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) v posledním znění

Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich v posledním znění

Seznam elektronických zdrojů a webových stránek

Asociace.org: Asociace nestátních organizací: článek: *Alkohol a děti*, [online].

Dostupné z: <https://www.asociace.org/alkohol-a-deti/>

Bezpecnenanetu.cz: internetový projekt pro bezpečnější internet, [online].

Dostupné z: <https://bezpecnenanetu.cz/cs/ke-stazeni/>

BLATNÍKOVÁ Šárka a Karel NETÍK, *Predikce vývoje pachatele* [online].

Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/350.pdf>

Clanky.rvp.cz: odborný článek na téma *Kriminalita mládeže* [online]. Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/N/16439/KRIMINALITA-DETI-A-MLADEZE.html>

E-bezpeci.cz: internetový projekt zaměřený na prevenci, vzdělávání, výzkum, intervenci a osvětu, *Druhy kyberšikany* [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana>

FARRINGTON, David P., Brandon C. WELSH. *Saving Children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective Interventions*, [online]. Oxford University Press, Incorporated, 2006. ISBN 978-0-19-530409-1. Dostupné z ProQuest Ebook Central:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/natlebooks/detail.action?docID=415741>

Institut pro kriminologii a sociální prevenci. *Dokumenty OSN k dopadům pandemie covid-19 na kriminalitu.*, [online]. Praha 2021. ISBN 978-80-7338-191-2. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/a_iksp.html

Jaknainternat.cz: internetový osvětový projekt, *Rizika sociálních sítí* [online].

Dostupné z: <https://www.jaknainternat.cz/page/1185/rizika-socialnich-siti/>

Msmť.cz: webový portál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, *Projekt klíče pro život* [online]. Dostupné z: <https://www.msmť.cz/mladez/narodni-projekt-klice-pro-zivot-3>

Msmt.cz: *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027*. Praha [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>

Mvcr.cz: článek o *Nové koncepci k potírání trestných činů v kyberprostoru*. [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ucinnejsi-boj-proti-internetove-kriminalite-policie-ma-novou-koncepci-k-potirani-trestnych-cinu-v-kyberprostoru.aspx>

Mvcr.cz: webový portál ministerstva vnitra [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=22176120&doctype=ART>

Osveta.nukib.cz: *vzdělávací portál NÚKIB*. [online]. Dostupné z: <https://osveta.nukib.cz/local/dashboard/>

Prevencekriminality.cz: informační portál o prevenci kriminality [online]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

Regiony.kurzy.cz: informační kanál, *Statistika – stav obyvatel Tábor* [online]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/tabor-okres-tabor/stats/>

SCHEINOST Miroslav, a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2020* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2021. ISBN 978-80-7338-196-7. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/a_iksp.html

SCHEINOST Miroslav et. al. *Kriminalita očima kriminologů* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-096-0. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/371.pdf>

Tisková zpráva městského úřadu v Táboře: o otevření Střediska výchovné péče [online]. Dostupné z: <https://www.taborcz.eu/v-tabore-bylo-otevreno-stredisko-vychovne-pece/d-73428>

Tyden.cz: webový článek na téma *Kriminalitě mládeže* [online]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/kriminalita-deti-a-mladistvych-klesa-ale-jsou-brutalnejsi_310589.html

Výroční zpráva o činnosti Cheiron 2020: *materiál o činnosti organizace Cheiron za rok 2020.* [online]. Dostupné z: https://www.cheiront.cz/storage/143d2b19vyrocka_cheiron_2020_digi_xs_00_komplet_compressed.pdf

Seznam příloh

Příloha č. 1: Tisková zpráva Městského úřadu v Táboře zabývající se kriminality dětských gangů

Příloha č. 2: Přehled Kriminality KŘP Jihočeského kraje po územních odborech porovnání období roků 2018–2020 – Mravnostní kriminalita

TISKOVÁ ZPRÁVA MĚSTSKÉHO ÚŘADU V TÁBOŘE ²¹⁴

v Táboře 18. září 2020

Vedení města se zabývá kriminalitou dětských gangů

Tábor – Vedení táborské radnice ve spolupráci s Policií ČR a Městskou policií se vážně zabývá narůstajícím počtem trestných činů dětských gangů v oblasti mezi náměstím TGM a Husovými sady, resp. na nábřeží Jordánu. V posledním období se tu vyskytlo několik případů, kdy skupina dětí či mladistvých obestoupí osamoceného vrstevníka a pod pohrůžkou násilí ho vyzve, aby jim dal peníze nebo mobilní telefon.

Vedení města se s oběma policiemi dohodlo na preventivních opatřeních. Policejní hlídky se snaží zmíněná místa více navštěvovat a zajistit lidem pocit bezpečí. Potvrdil to ředitel Územního odboru Policie ČR v Táboře Jiří Štecher. „V těchto oblastech zajišťujeme spolu s kolegy z Městské policie zvýšený výkon služby,“ uvedl ředitel.

On i velitel Městské policie Petr Svoboda vyzývají veřejnost, aby jakýkoliv konflikt, napadení, ohrožení nebo jen obtěžující chování, oznámila na linkách 158 nebo 156. „Dojezdový čas na místo činu v centru města je několik málo minut. Důležité je událost oznámit co nejdříve, abychom měli šanci pachatele dohledat. Nejhorší je lhostejnost. Událost nám mohou oznámit nejen její přímí aktéři, ale i svědkové,“ uvedl ředitel Jiří Štecher.

Velitel Petr Svoboda varoval, že nemá smysl hrát si na hrdinu a brát spravedlnost do svých rukou. „Vždy je nutné přivolat policejní složky. Ideální je, pokud to situaci dovolí, číslo 156 nebo 158 vytočit za rohem, ve vedlejší ulici, aby gang neměl další důvod k agresi,“ vysvětlil.

Pokud jsou útočníci ve věku do 15 let a tudíž nejsou trestně odpovědní, policie věc řeší s jejich rodiči a událost vždy předává sociálním pracovníkům orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). „Snažíme se s rodiči spolupracovat, ale vždy záleží právě na nich, jak se k situaci postaví. Často bývají vztahy v takové rodině napjaté, nicméně řešíme to,“ sdělil ředitel Územního odboru Policie ČR.

Příloha č. 2 – Přehled kriminality KŘP Jihočeského kraje po územních odborech porovnání období roků 2018–2020 – Mravnostní kriminalita

Přehled kriminality KŘP Jihočeského kraje po územních odborech porovnání období 1. 1. - 31. 12. roků 2018 - 2020
MRAVNOSTNÍ KRIMINALITA TSK 200-299

	2018	2019	2020	rozdílný	rozdílný	2018	2019	2020	rozdílný	rozdílný	2018	2019	2020	rozdílný	rozdílný	2018	2019	2020	rozdílný	rozdílný				
	registrováno			2020-2019	2020-2019	objasněno			2020-2019	2020-2019	objasněno v %			2020-2019	2020-2019	objasněno dodatečně			2020-2019	2020-2019	objasněno celkem			2020-2019
				v %	v %				v %	v %				v %	v %				v %	v %				
0201 ÚO ČESKÉ BUDĚJOVICE	59	77	37	-40	-51,9	32	55	28	-27	-49,1	54,2	71,4	75,7	4,2	9	15	13	-2	-13,3	41	70	41	-29	-41,4
0202 ÚO ČESKÝ KRUMLOV	9	21	10	-11	-52,4	7	13	8	-5	-38,5	77,8	61,9	80,0	18,1	1	0	5	5	0,00	8	13	13	0	0,0
0203 ÚO JINDŘICHŮV HRADEC	25	8	29	21	262,5	21	4	17	13	325,0	84,0	50,0	58,6	8,6	3	3	3	0	0,0	24	7	20	13	185,7
0205 ÚO PÍSEK	14	17	12	-5	-29,4	10	16	11	-5	-31,3	71,4	94,1	91,7	-2,5	1	1	0	-1	-100,0	10	17	11	-6	-35,3
0206 ÚO PRACHATICE	14	15	10	-5	-33,3	11	11	7	-4	-36,4	78,6	73,3	70,0	-3,3	1	2	1	-1	-50,0	12	13	8	-5	-38,5
0207 ÚO STRAKONICE	12	9	15	6	66,7	10	7	10	3	42,9	83,3	77,8	66,7	-11,1	2	1	3	2	200,0	12	8	13	5	62,5
0208 ÚO TÁBOR	21	35	24	-11	-31,4	16	28	23	-5	-17,9	76,2	80,0	95,8	15,8	2	2	6	4	200,0	18	30	29	-1	-3,3
kraj celkem	154	182	137	-45	-24,7	107	134	104	-30	-22,4	69,5	73,6	75,9	2,3	18	24	31	7	29,2	125	158	135	-23	-14,6

